

BRONZOVÉ PREDMETY Z ÚZEMIA BÝVALEJ UŽSKEJ ŽUPY V ZBIERKE TEODORA LEHOCKÉHO¹

Josyp V. Kobaľ – Mária Kotorová Jenčová

DOI: <https://doi.org/10.31577/szausav.2025.72.12>

Keywords: Uh County, Bronze Age, bronze objects, collection of T. Lehocký

Bronze Objects from the Territory of the Former Uh County in the Collection of Teodor Lehocký

The article presents a catalogue of 107 bronze objects from the collection of T. Lehocký, originating from the territory of the former Uh County (today part of Ukraine, Slovakia and a small part of Hungary), their evaluation and chronological classification in the context of current knowledge about the metal industry of the Bronze Age in upper Potisie region. The main source of information about the artifacts are three volumes of T. Lehocký's handwritten diary, which is stored in the funds of the Transcarpathian Museum of Local Lore in Užhorod named after T. Lehocký.

ÚVOD

Predmety v expozíciách a depozitároch múzeí, získané ešte v 19. stor. a na začiatku 20. stor., často ne-publikované alebo publikované s nepresnými údajmi, môžu prispieť k našim súčasným poznatkom, najmä ak k nim existuje aspoň základná dokumentácia. Do istej miery takúto originálnu dokumentáciu predstavuje rukopisný denník Teodora Lehockého, právnika, vzdelanca a zberateľa, ktorý od r. 1854 až do svojej smrti v r. 1915 pôsobil v Mukačeve (dnešná Ukrajina) a svojho času vlastnil najväčšiu súkromnú zbierku starožitností v Rakúsko-Uhorsku (*Lehoczky 1860–1894; 1894–1899; 1899–1909*).

O živote T. Lehockého (1830–1915), ktorého 195. výročie narodenia a 110. výročie úmrtia si v roku 2025 pripomíname, ako aj o predmetoch z jeho zbierky, pochádzajúcich z územia dnešnej Slovenskej republiky a chronologicky patriacich do doby bronzovej, sme písali v inom príspevku (*Kobaľ/Kotorová Jenčová 2025*). V Lehockého zbierke sa nachádzalo aj viacero nálezov, ktoré mu medikováči darovali alebo predali. Zberateľovi sa však nepodarilo získať presné informácie o mieste ich nálezu ani o tom, či sa predmety našli spolu, alebo boli zozbierané až u predávajúceho. Viaceré nálezy z doby bronzovej, ktoré Lehocký lokalizoval len ako „Užská župa“, mohli predstavovať depot, v niektorých prípadoch však chronologické hľadisko ich súčasný výskyt vylučuje.

Príspevok predstavuje katalóg nálezov a pokus o ich zhodnotenie a chronologické zatriedenie v kontexte súčasných poznatkov o kovovej industrii doby bronzovej v hornom Potisie. Hlavným zdrojom informácií o artefaktoch sú tri zo štyroch zväzkov rukopisného denníka T. Lehockého, ktorý je uložený vo fondoch Zakarpatského vlastivedného múzea v Užhorode, pomenovaného po T. Lehockom (archív, inv. č. A-143-145,7356).

Prvé originálne publikácie bronzových artefaktov z bývalej Užskej župy vytvoril T. Lehocký koncom 19. a začiatkom 20. stor. (pozri katalóg) a J. Hampel (1892, 167, tab. CLXXVIII). V roku 1931 predstavil riaditeľ Lehockého zemskeho múzea v Mukačeve J. M. Jankovich fotografie niekoľkých nálezov vo svojej knihe „Podkarpatská Rus v praveku“ (*Jankovich 1931*, tab. V: 5, 8; VI: 23; VII: 30, 39, 44, 46, 48, 50, 51). Niektoré artefakty neskôr publikoval miestny historik Petro Sova (*Szova-Gmitrov 1943*, 7, 10, 11). Začiatkom 60. rokov vyšli štúdie K. Bernjakoviča (1960; 1961) o kovových predmetoch z doby bronzovej zo súčasného územia Zakarpatska. K. Bernjakovič bol prvým bádateľom, ktorý použil ako

¹ Príspevok vznikol s podporou Agentúry na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-19-0563 a s podporou grantového projektu agentúry VEGA 2/0167/24.

zdroj informácií rukopisný denník T. Lehockého. V jeho práci sa objavuje pod názvom *Archív (Bernjakovič 1960, 328 a n.)*. V skutočnosti denník T. Lehockého má názov *Moje archeologické poznámky* (v maďarskom origináli *Régészeti jegyzeteim*). Pri citovaní tohto zdroja bol K. Bernjakovič nepresný, keď pri čísle zväzku uviedol buď len stranu, alebo len číslo nálezu, pričom T. Lehocký používal vo svojom denníku systém dvojitého číslovania. Očísloval každú stranu a každý jednotlivý predmet. Lehocký tiež označil zodpovedajúcim číslom každú položku priamo alebo nalepeným papierovým štítkom. Takto sa dajú všetky exponáty v jeho zbierke dobre identifikovať a prepojiť s denníkom, avšak odkazy musia okrem rokov alebo čísla zväzku uvádzať aj číslo nálezu a číslo strany denníka. Práve tento systém použil jeden z autorov pri vydávaní jednotlivých častí archeologickej zbierky T. Lehockého, počnúc 90. rokmi (*Kobal 1993–1994; 2000; 2005; Kobály 2004*). Tento identifikačný systém je použitý aj v tomto článku.

KATALÓG PREDMETOV

Prezentované predmety získal T. Lehocký kúpou alebo darom. Miesta nálezov a nálezové okolnosti mu neboli známe, v zápisoch denníka je uvedená iba širšia lokalizácia „Užská župa“. Opis predmetov sme usporiadali chronologicky podľa roku ich získania.

Rok 1879

- V roku 1879 dostal T. Lehocký sedem bronzových predmetov z „Užskej župy“, z ktorých šesť môže byť typologicky, na základe charakteru patiny a zachovalosti, súčasťou jedného celku (depot?).
- 1. Tyčinkový náramok so zhrubnutým oblúkom a odseknutými koncami. Tvar náramku je oválny (tvar písmena C), prierez tyčinky kruhový. Patina je hladká, tmavozelená so žltkastým nádychom. Povrch predmetu je miestami opotrebovaný (tab. I: A1).
Rozmery: Priemer 7,9 × 6,5 cm; priemer tyčinky 1,7 cm; hmotnosť 206,76 g.
Uloženie: Zakarpatské regionálne vlastivedné múzeum pomenované po T. Lehockom v Užhorode (ZRVM), inv. č. A-213/82.
- 2. Podobný náramok (tab. I: A2).
Rozmery: Priemer 7,7 × 6,3 cm; hr. 1,5 cm; hmotnosť 186,73 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/83.
- 3. Tyčinkový náramok so zhrubnutým zdobeným oblúkom a odseknutými koncami. Tvar náramku a prierez tyčinky je oválny. Výzdobu oblúka tvoria skupiny priečných a šikmých rýh. Patina je tmavozelená, hladká, na mnohých miestach odstránená (tab. I: A3).
Rozmery: Priemer 7,1 × 6 cm; hr. 1,4 cm; hmotnosť 142,13 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-155.
- 4. Podobný náramok.
Rozmery: Priemer 7 × 1,25 cm (podľa T. Lehockého).
Uloženie: Predmet sa nepodarilo identifikovať.
- 5. Tyčinkový náramok oválneho tvaru s preloženými koncami, z ktorých jeden je odseknutý, druhý zahrotený. Tyčinka má vysoký segmentový prierez. Dve protiahle koncové časti náramku sú zdobené šikmými ryhami. Povrch je hnedý, miestami silne opotrebovaný používaním (tab. I: A4).
Rozmery: Priemer 7,1 × 6 cm; hr. 0,6 × 0,4 cm; hmotnosť 28,02 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-174.
- 6. Špirálový prsteň z pevného drôtu so zahrotenými koncami. Povrch je hladký, hnedej farby, jeden z koncov je poškodený (tab. I: A5).
Rozmery: Priemer 2,3 cm; hr. 0,3 × 0,2 cm; hmotnosť 9,97 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-209.
- 7. Podobný prsteň.
Rozmery: Priemer 2,5 cm (podľa T. Lehockého).
Uloženie: Predmet sa nepodarilo identifikovať.

Literatúra: *Bernjakovič 1960*, 361, č. 74, (označené ako depot Užhorod III – uvedený nesprávny dátum nálezu a jeho zloženie); 362, č. 86, (ako depot Užhorod XV – uvedený nesprávny dátum nálezu, jeho zloženie a nesprávny odkaz na denník T. Lehockého); 372, č. 218, (nesprávny dátum, miesto a obsah nálezu).

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1860–1894*, 66, č. 260 a–e.

Rok 1880

- V roku 1880 sa do zbierky T. Lehockého dostali dve bronzové sekerky s tuľajkou a bronzový sekeromlat.
- 1. Masívna sekerka s tuľajkou a uškom východokarpatského typu (podľa *Novotná 1970a; 1970b*). Ústie tuľajky je asymetrické (zobákovité), uško klenuté s výstupkom na vrchole a so stopami opotrebovania. Ostrie je skosené smerom k uchu a je veľmi ostré. Odlievacie švy sú začistené. Patina je svetlozelená, miestami poškodená. V strede tuľajky sú zvyšky hnedej hliny (tab. I: B).
Rozmery: Dĺ. 12,1 cm; š. ostria 4,1 cm; hmotnosť 212,28 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-102.
Literatúra: *Bernjakovič 1960*, 372, č. 209 (tu uvedený nepresný dátum získania a miesto nálezu).
Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1860–1894*, 66, č. 276.
- 2. Sekerka s tuľajkou a zalomeným uškom (opis podľa T. Lehockého).
Rozmery: Dĺ. 10 cm; š. ostria 3 cm.
Uloženie: Predmet sa vo fondoch ZRVM nepodarilo identifikovať.
Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1860–1894*, 66, č. 279.
- 3. Sekeromlat s kotúčovitým tylom, typ B3, variant Târgușor (podľa *Vulpe 1970*). Kotúč je okrúhly, masívny, so šiestimi polguľovitými plastickými výstupkami okolo kužeľovitého centrálného trňa. Patina je hrubá, zelenej farby. Predmet je nekvalitne opracovaný, stopy po odlievaní sú nezačistené, zvyšky hlineného jadra sú vo valcovitej tuľajke. Okraje tuľajky sú poškodené a koniec čepele je zlomený, zostali na ňom stopy okrúhleho otvoru (tab. I: C).
Rozmery: Dĺ. zachovanej časti 18 cm; priemer kotúča 5,4 cm; dĺ. tuľajky 6,2 cm; š. čepele 3,5 cm; hmotnosť 385 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/101.
Literatúra: *Bernjakovič 1960*, 372, č. 212 (tu uvedený nesprávny dátum, lokalita a odkaz na rukopisný denník T. Lehockého); *Lehoczky 1892a*, 154.
Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1860–1894*, 66, č. 280.

Rok 1881

- 14. novembra 1881 kúpil T. Lehocký bronzový náramok.
Masívny tyčinkový náramok so zhrubnutými (pečatidlovými) koncami, zdobený piatimi skupinami trojitých plastických výčnelkov orámovaných sústrednými kruhmi, oddelených skupinami pričných, rovnobežných línií. Celú kompozíciu z dvoch koncov dotvárajú skupiny línií a trojuholníkov. Patina je v súčasnosti už odstránená. Konce a kužeľovité výbežky sú miestami mierne ošúchané a poškodené (tab. I: D).
Rozmery: Priemer 8,6 × 6,8 cm; hr. 2 × 1,7 cm; hmotnosť 340 g (podľa T. Lehockého a K. Bernjakoviča).
Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-157.
Literatúra: *Baloguri 2001*, obr. 86: 13; *Bernjakovič 1960*, 371, č. 179, tab. XI: 13; *Hampel 1892*, tab. CCVIII; *Jankovich 1931*, tab. VII: 46; *Lehoczky 1892a*, 151 (spolu s obrázkom).
Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1860–1894*, 46, č. 312.

Rok 1882

- V roku 1882 sa k T. Lehockému dostala bronzová sekerka s tuľajkou. V tom istom roku zberateľ kúpil aj dva bronzové náramky. Keďže lokalizácia a nálezové okolnosti nie sú známe, je nejasný aj vzájomný vzťah medzi ostatnými dvoma položkami.
- 1. Bronzová sekerka s tuľajkou a uškom. Úplná.
Rozmery: Dĺ. 10 cm. Žiadne ďalšie údaje nie sú známe.
Uloženie: Predmet sa vo fondoch ZRVM nepodarilo identifikovať.
Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1860–1894*, 66, č. 317.
- 2. Tyčinkový náramok so zhrubnutým oblúkom a odseknutými koncami. Tvar tela je oválny, prierez tyčinky kruhový. Pôvodne bol predmet pokrytý hladkou tmavozelenou patinou, ktorá sa zachovala len miestami (tab. I: E1).
Rozmery: Priemer 7,6 × 6 cm; priemer tyčinky 1,6 cm; hmotnosť 186 g (podľa K. Bernjakoviča).
Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-160.
- 3. Tyčinkový náramok so zosilnenými (pečatidlovými) koncami a trojuholníkovým prierezom tyčinky. Povrch bol pôvodne pokrytý zelenou patinou. Konce náramku nesú známky opotrebovania (tab. I: E2).
Rozmery: Priemer 6 × 5,1 cm; hr. tyčinky 1,8 × 0,5 cm; hmotnosť 34,39 g (35 g podľa K. Bernjakoviča).
Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-172.

Literatúra: *Bernjakovič 1960*, 371, č. 180, 181, tab. X: 8; *Jankovich 1931*, tab. VII: 44.
Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1860–1894*, 95, č. 341, 342.

Rok 1883

- 20. októbra 1883 získal T. Lehocký šesť bronzových predmetov, ktoré mohli pôvodne patriť najmenej do dvoch samostatných celkov.

1. Špirálovite stočená náramenica valcovitého tvaru, vyhotovená z bronzového pásika trojuholníkového prierezu. Patina je svetlozelená s čiernymi škvrnami. Konce špirály boli poškodené už v dobe používania (obr. 1: 1).

Rozmery: Dĺ. 21,4 cm; priemer 6–8 cm; š. pásika 0,5 cm; hmotnosť 260 g (podľa K. Bernjakoviča).

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-140.

Literatúra: *Bernjakovič* 1960, 371, č. 184 (uvedené ako ojedinelý nález).

2. Podobná špirála (obr. 1: 2).

Rozmery: Dĺ. 21 cm; priemer 7–8 cm; š. pásika 0,5 cm; hmotnosť 315 g (podľa K. Bernjakoviča).

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-141. V roku 1954 bol predmet prevezený do Kyjevského štátneho historického múzea (od r. 1991 Národné múzeum histórie Ukrajiny).

Literatúra: *Bernjakovič* 1960, 371, č. 185.

3. Plochá ružica z bronzového drôtu s rombickým a na konci kruhovým prierezom. Jeden koniec je poškodený a chýba aj gombík, ktorý prekryval stred ružice. Patina je tmavozelená, miestami sú stopy po odlievacích vadách (tab. II: A1).

Rozmery: Priemer 17,5 cm; hr. rombickej časti drôtu 0,7 × 0,9 cm; priemer okrúhlej časti drôtu 0,8 cm.

Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/126. V roku 1954 bol predmet prevezený do Kyjevského štátneho historického múzea.

4. Dutý plechový náramok s prierezom v tvare písmena C, s mierne rozšírenými koncami, zdobený tromi skupinami trojitých poglobúl a dvoma skupinami trojitých paralelných rebier. Patina je tmavozelená, hladká, miestami poškodená (tab. II: A2).

Rozmery: Priemer 7,6 × 6,7 cm; š. 2,1 cm; v. 1,7 cm; hmotnosť 157 g (podľa K. Bernjakoviča).

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-158.

Literatúra: *Balaguri* 2001, obr. 86: 8; *Bernjakovič* 1960, 372, č. 217 (ako ojedinelý nález).

5. Tyčinkový náramok s odseknutými preloženými koncami. Tvar náramku a prierez tyčinky kruhový. Patina je tmavozelená, hladká, miestami poškodená (tab. II: A3).

Rozmery: Priemer 7,9 × 7,8 cm; priemer tyčinky 0,6 cm; hmotnosť 51,42 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/90.

6. Podobný náramok. Tvar tela je trochu zdeformovaný (tab. II: A4).

Rozmery: Priemer 7,6 cm; hr. 0,6 cm; hmotnosť 60,79 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/91.

Literatúra: *Bernjakovič* 1960, 361, č. 75, tab. X: 9 (inv. č. A-213/90, 91. Uvedené ako poklad Užhorod IV).

7. Listovitý hrot kopije s tuľajkou s kruhovým prierezom, s dvomi, vysoko umiestnenými otvormi po stranách. Okraje hrotu sú poškodené, stopy po odlievaní na tuľajke nie sú začistené, na niektorých miestach sú chyby odliatku (tab. II: A5).

Rozmery: Dĺ. 8,9 cm; dĺ. tuľajky 3,9 cm; priemer tuľajky 2 cm; š. hrotu 2,8 cm; hmotnosť 36 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/97. V roku 1954 bol nález prevezený do Kyjevského štátneho historického múzea.

Literatúra: *Bernjakovič* 1960, 371, č. 183, (ako ojedinelý nález).

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1860–1894, 69, č. 369.

Obr. 1. Bývalá Užská župa. Špirálovite stočené náramenice. Foto z archívu K. Bernjakoviča. Bez mierky.

Rok 1884

- V roku 1884 kúpil T. Lehocký bronzový náramok a tiež bronzový ingot(?) bez údajov o jeho stave. Tento druhý predmet sa vo fondoch ZRVM nepodarilo identifikovať.

1. Tyčinkový náramok s mierne zhrubnutým, priečnymi ryhami zdobeným oblúkom a odseknutými koncami. Tvar náramku a prierez tyčinky je kruhový.

Rozmery: Priemer 7,5 cm; priemer tyčinky 1 cm; hmotnosť 93,87 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/88.

Literatúra: *Bernjakovič* 1960, 372, č. 213 (nesprávne uvedená lokalita, dátum nález a odkaz na denník T. Lehockého).

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1860–1894, 95, č. 407.

2. Bronzový ingot (?) vo forme náramku s rombickým prierezom tela.

Rozmery: Priemer 4 cm; hr. 2,5 cm.

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1860–1894, 95, č. 426.

Rok 1885

- 19. mája 1885 kúpil T. Lehocký bronzový náramok a pravdepodobne v tom istom roku dostal z Užhorodu tiež reťaz troch navzájom spojených náramkov, ktoré evidentne tvorili jeden celok. Druhý nález sa vo fondoch ZRVM nepodarilo identifikovať.
- 1. Tyčinkový náramok so zdobeným oblúkom a poškodenými koncami. Tvar náramku a prierez tyčinky je kruhový. Výzdoba je tvorená skupinami priečných rýh, povrch je silne skorodovaný. Pôvodne bol pokrytý hladkou tmavozeleňou patinou (tab. II: B).
Rozmery: Priemer 7,8 cm; priemer tyčinky 0,9 cm; hmotnosť 53,16 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-190.
Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1860–1894*, 95, č. 434.
- 2. Tri spojené bronzové náramky.
Rozmery: dva koncové náramky mali priemer 8 cm a priemer tyčinky 0,7 cm; stredný mal priemer 6 cm a priemer tyčinky 0,7 cm.
Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1860–1894*, 132, č. 468.

Rok 1887

- V roku 1887 kúpil T. Lehocký dve sekerky s tuľajkou bez nálezových okolností. Druhá sekerka bola zakúpená 18. júla. Ani tieto predmety sa vo fondoch ZRVM nepodarilo nájsť.
- 1. Bronzová sekerka s tuľajkou a odlomeným uškom.
Rozmery: Dĺ. 8 cm; šírka ostria 3,5 cm.
Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1860–1894*, 173, č. 559.
- 2. Bez opisu.
Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1860–1894*, 188, č. 572.

Rok 1888

- 23. apríla 1888 zakúpil T. Lehocký tri bronzové náramky, ktoré by typologicky mohli tvoriť jeden celok. 8. decembra toho istého roku kúpil v Užhorode bronzovú sekerku s tuľajkou a uškom.
- 1. Tyčinkový náramok so zhrubnutým oblúkom a odseknutými koncami. Tvar náramku je oválny, prierez tyčinky kruhový. Patina je tmavozelená (tab. II: C1).
Rozmery: Priemer 8 cm; priemer tyčinky 2 cm; hmotnosť 242 g (podľa K. Bernjakoviča).
Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-161.
- 2. Tyčinkový náramok so zdobeným oblúkom a preloženými koncami. Tvar náramku a prierez tyčinky je kruhový. Výzdobu tvoria priečne ryhy. Patina je svetlozelená. Na náramku sú stopy opotrebovania používaním (tab. II: C2).
Rozmery: Priemer 7,2 cm; priemer tyčinky 0,7 cm; hmotnosť 91,05 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/92.
- 3. Tyčinkový náramok so zdobeným oblúkom a s priliehajúcimi koncami. Tvar náramku je oválny, prierez tyčinky kruhový. Výzdobu tvoria skupiny priečných a šikmých rýh. Jeden z koncov je stenčený a odseknutý, druhý je poškodený (chýba časť). Predmet je očistený od patiny (tab. II: C3).
Rozmery: Priemer 7,6 × 6,8 cm; priemer tyčinky 0,9 cm; hmotnosť 85,12 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-176.

Literatúra: *Bernjakovič 1960*, 371, č. 186–188 (tu sú nesprávne uvedené miesta nálezov, opis predmetov a čiastočne (č. 187 a 188) odkazy na zdroj).

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1860–1894*, 196, č. 616–618.

- 4. Sekerka s tuľajkou a odlomeným uškom.
Rozmery: Dĺ. 9 cm; š. ostria 3,5 cm.
Uloženie: Neznáme. Vo fondoch ZRVM sa predmet nenašiel.
Literatúra: *Lehoczky 1891*, 144.
Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1860–1894*, 212, č. 642.

Rok 1890

- a) 17. marca 1890 kúpil T. Lehocký od užhorodského medikováča Adolfa Horowitza jeden medený a dva bronzové predmety, pričom bronzové predmety mohli byť súčasťou jedného celku.

1. Tyčinkový náramok s priliehajúcimi odseknutými koncami. Tvar náramku a prierez tyčinky je kruhový. Povrch je očistený od patiny, tvar je mierne zdeformovaný (tab. II: D).
Rozmery: Priemer 7,5 cm; priemer tyčinky 0,7 cm; hmotnosť 61,97 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-180.
Literatúra: *Bernjakovič* 1960, 371, č. 189 (uvedený ako ojedinelý nález s nesprávnou lokalizáciou).

2. Fragment náramku (stredná časť), zdobeného priečnymi ryhami.
Rozmery: Dĺ. 6 cm; hr. 1 cm.
Uloženie: Neznáme. Vo fondoch ZRVM sa predmet nenašiel.
Literatúra: *Lehoczky* 1891, 143, 144.
Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1860–1894, 231, č. 673, 674.

b) V roku 1890 v jednej z dedín Užskej župy našiel miestny obyvateľ v zemi veľa bronzových predmetov. Časť nálezu predal užhorodskému medikovi A. Horowitzovi, od ktorého 10. októbra (podľa iných údajov 10. decembra) toho istého roku zakúpil T. Lehocký súbor starých bronzových predmetov, ktoré mohli byť súčasťou jedného celku.

1. Tyčinkový náramok so zdobeným oblúkom a priliehajúcimi zahrotenými koncami. Tvar náramku a prierez tyčinky je kruhový. Výzdobu tvorí husté vrúbkovanie. Povrch je pokrytý zelenou patinou. Konce sú poškodené zvyškami trosky. Zárezy na oboch stranách sú opotrebované používaním (tab. III: A1).
Rozmery: Priemer 8,7 × 7,6 cm; priemer tyčinky 0,9 cm; hmotnosť 66,13 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/87.

2. Tyčinkový náramok so zdobeným oblúkom a so zahrotenými preloženými koncami. Tvar náramku a prierez tyčinky je kruhový. Výzdobu tvoria skupiny priečných rýh. Patina je hladká, svetlozelená. Na povrchu sú stopy používania (tab. III: A2).
Rozmery: Priemer 7,7 × 7,4 cm; priemer tyčinky 0,9 cm; hmotnosť 66,10 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/86.

3. Tyčinkový nákrčník s poškodenými koncami. Tvar predmetu a prierez tyčinky je kruhový. Pôvodne bol oblúk zdobený jemnými priečnymi ryhami, ktoré už takmer vymizli. Patina je tmavozelená, hladká (tab. III: A3).
Rozmery: Priemer 16,3 cm; priemer tyčinky 0,7 cm; hmotnosť 74,23 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-169.

4. Tyčinkový nákrčník so zdobeným oblúkom, s jedným koncom poškodeným a druhým stočeným do očka. Tvar predmetu a prierez tyčinky je kruhový. Ornament pozostáva z nerovnako početných skupín priečných rýh, z ktorých sa niektoré, bližšie ku koncom predmetu, opotrebovali. Patina je hladká, tmavozelená. (tab. III: A4).
Rozmery: Priemer 15,9 × 15,6 cm; priemer tyčinky 0,6 cm; hmotnosť 79,38 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-168.

5. Tyčinkový nákrčník so zdobeným oblúkom, so zahrotenými, mierne deformovanými koncami. Tvar predmetu a prierez tyčinky je kruhový. Výzdoba je tvorená skupinami priečných rýh. Patina je svetlozelená (tab. III: A5).
Rozmery: Priemer 17 cm; priemer tyčinky 0,7 cm; hmotnosť 89,69 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/112.

6. Tyčinkový nákrčník so zdobeným, miestami poškodeným oblúkom a chýbajúcimi koncami. Tvar predmetu a prierez tyčinky je kruhový. Ornament, tvorený skupinami priečných rýh, je veľmi ošúchaný. Patina je korózna, svetlozelená (tab. III: A6).
Rozmery: Priemer je asi 15 cm; priemer tyčinky 0,7 cm; minimálna hmotnosť 49,26 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/113.

7. Fragment tyčinkového nákrčníka – časť oblúka s jedným z koncov stočeným do očka. Prierez tyčinky je kruhový. Patina je svetlozelená, čiastočne poškodená. Pôvodne bol oblúk zdobený skupinami priečných rýh (tab. III: A7).
Rozmery: Dĺ. 11,5 cm; priemer tyčinky 0,5 cm.

Literatúra: *Bernjakovič* 1960, 362, č. 77 (nesprávne údaje o mieste nález, jeho zložení a bez odkazu na rukopisný denník a diela T. Lehockého); 371, č. 190 (nesprávne údaje o mieste a charaktere nález); 371, č. 191 (nesprávne údaje o mieste a charaktere nález, bez odkazu na pôvodné údaje rukopisu T. Lehockého); *Kobal* 2000, 101, č. 164, tab. 73: A (uvedené ako poklad „Region Ung I“); *Lehoczky* 1891, 143; 1892, 152.

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1860–1894, 253, 254, č. 686.

c) Rok 1890 je uvedený aj v súvislosti s kúpou dvoch bronzových predmetov nájdených za neznámych okolností.

1. Masívny tyčinkový náramok so zhrubnutým oblúkom a zahrotenými koncami. Prierez tyčinky je rombový. Na hornom okraji v mieste nalievacieho otvoru je polguľovité hladké zhrubnutie. Rebrá sú čiastočne vyhladené, čiastočne neopracované a ostré. Patina je svetlozelená, miestami pokrytá hnedou hlinitou kôrkou. Jeden z koncov je dodatočne ohnutý (tab. III: B).
Rozmery: Priemer 9,3 × 8,5 cm; hr. 1,9 × 1,5 cm; hmotnosť 165,67 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/85.

2. Fragment spodnej časti bronzovej sekerky so zelenou a sivou patinou.

Rozmery: Dĺ. 5,5 cm; š. ostria 3,5 cm.

Uloženie: Nález sa vo fondoch ZRVM nepodarilo identifikovať.

Literatúra: *Lehoczky 1891*, 144.

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1860–1894*, 258, č. 688.

Rok 1891

- a) 1. apríla 1891 dostal T. Lehocký od užhorodského medikováča A. Horowitza úlomky štyroch rôznych bronzových predmetov, z ktorých tri môžu tvoriť jeden súbor. Iné údaje o náleze nie sú.

1. Špirálovite stočená cylindrická náramenica s telom z bronzového pásika trojuholníkového prierezu. Na jednom z koncov pásik nadobúda rombický prierez a končí ružicou s kónickým stredovým gombíkom. Pôvodne bol predmet pokrytý svetlozelenou patinou, z ktorej väčšina je už poškodená. V modernej dobe bola náramenica rozdelená a v súčasnosti pozostáva z piatich častí (obr. 1: 3).

Rozmery: Dĺ. asi 38 cm; priemer 7–8 cm; šírka pásika 0,7–0,8 cm; priemer gombíka 0,8 cm,; hmotnosť 500 g (podľa K. Bernjakoviča).

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-139.

2. Fragment podobnej špirály so 4,5 závitmi, vyrobenej z bronzového pásika trojuholníkového prierezu (tab. III: C).

Rozmery: Dĺ. 7,4 cm; priemer 7 cm; š. pásika 0,7 cm; hmotnosť 110 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. 213/128.

3. Fragment tej istej špirály – 1,5 závit.

Uloženie: Predmet sa vo fondoch ZRVM nepodarilo identifikovať.

4. Valcovitá špirála vyrobená z bronzového drôtu.

Rozmery: Dĺ. 10 cm; priemer 2 cm.

Uloženie: Predmet sa vo fondoch ZRVM nepodarilo identifikovať.

Literatúra: *Bernjakovič 1960*, 371, č. 192 (nesprávne uvedený opis a zloženie súboru, ako aj odkaz na rukopis T. Lehockého); *Lehoczky 1892b*, tab. XII: 246.

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1860–1894*, 263, č. 699.

- b) 11. mája 1891 dostal T. Lehocký z Užskej župy bronzový nákrčník a zvitok bronzového alebo medeného drôtu s hmotnosťou asi 1 kg. O niečo neskôr, v lete toho istého roku, kúpil odtiaľto, z územia župy obývaného Slovákmi, veľkú skupinu výrobkov z hrubého drôtu, z ktorých niektoré pripomínajú ozdoby z doby bronzovej (špirály, hrivny, diadémy, náramky, prívesky, ihlice). Všetky tieto predmety sú vyrobené z rovnakého drôtu ako zvitok (celková hmotnosť je 3,76 kg, podľa K. Bernjakoviča). Žiadny z nich však nie je pokrytý patinou, čo výrazne nekorešponduje s hladkou zelenou patinou nákrčníka. Okrem toho sú na predmetoch viditeľné stopy ohýbania, sú vyrobené veľmi nahrubo, často až tak, že by nemohli plniť svoju funkciu. Podľa prof. M. Novotnej ide o moderné falsum.² Súdiac podľa chýbajúcej patiny, tiež podľa techniky a hrubosti zhotovenia predmetov a častokrát nemožnosti ich funkčného využitia, je tento záver opodstatnený.

1. Tyčinkový nákrčník s tordovaným, postupne zosilneným oblúkom a pôvodne hákovitými koncami (jeden je zachovaný). Tvar predmetu a prierez tyčinky je kruhový. Patina je hladká, zelená. Povrch predmetu má na jednej strane stopy opotrebovania používaním (tab. IV: A).

Rozmery: Priemer 14,5 × 14 cm; priemer tyčinky 0,65 cm; hmotnosť 55,40 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-170.

Literatúra: *Balaguri 2001*, obr. 54: 6; *Bernjakovič 1960*, 361, č. 72, tab. XIII: 6; *Jankovich 1931*, tab. VII: 51; *Lehoczky 1892b*, 246.

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1860–1894*, 265, č. 702.

2. Súbor drôtených predmetov (obr. 2; 3).

Literatúra: *Balaguri 2001*, obr. 105; 321 (omylom uvedené ako poklad zlatých šperkov z Užhorodu); *Bernjakovič 1960*, 361, č. 72 (uvedené ako Užhorod, depot I, bez odvolávky na údaje T. Lehockého); *Jankovich 1931*, tab. V: 8; X: 6, 15; XIII: 10; *Lehoczky 1892a*, 154; *1892b*, 246.

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1860–1894*, 265, 272–274; č. 703, 714.

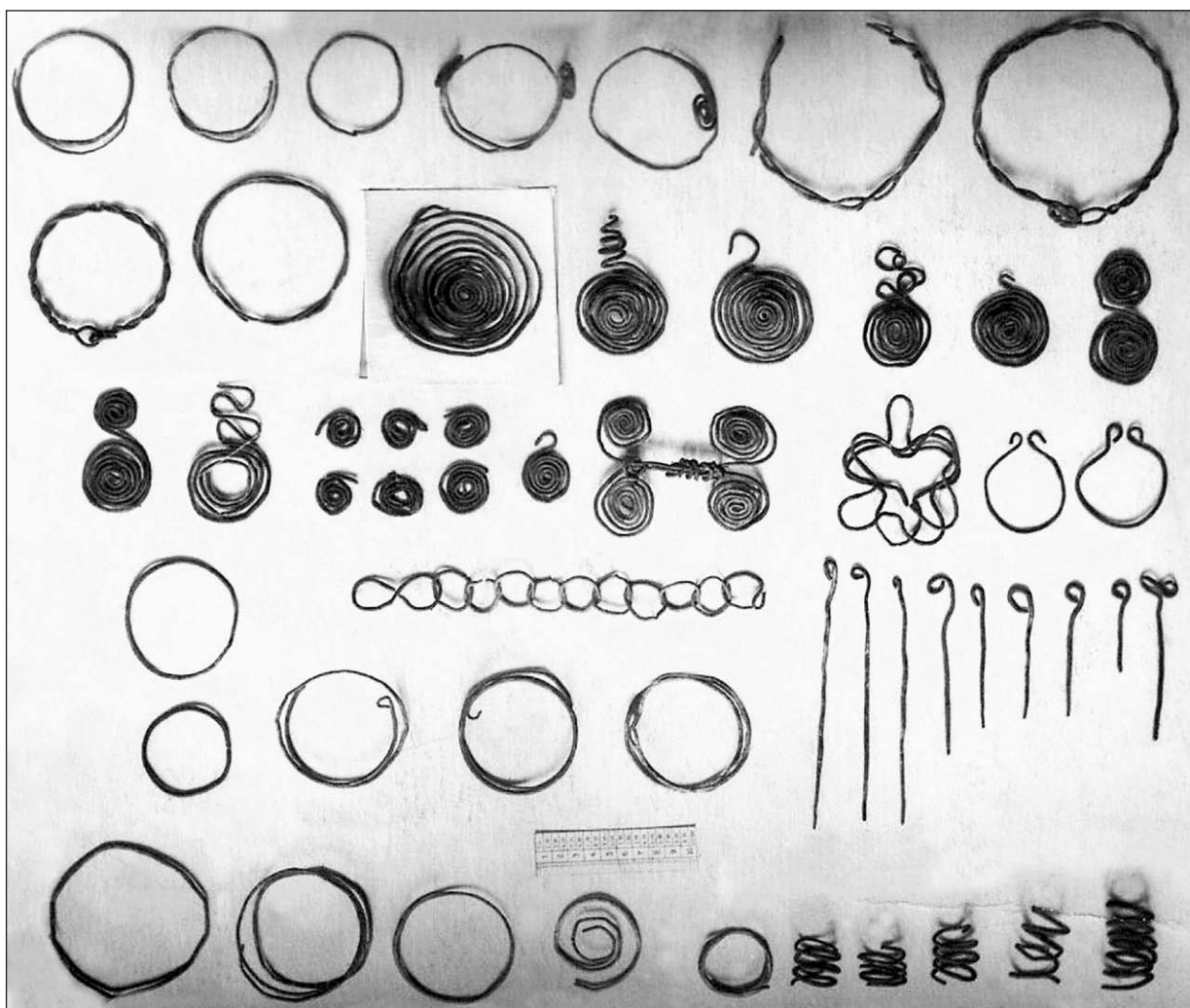
- c) 20. októbra 1891 kúpil T. Lehocký štyri bronzové predmety. Na základe typologických znakov, patiny a zachovalosti patria do dvoch – štyroch rôznych časových úsekov.

1. Tyčinkový nánožník so zahrotenými koncami. Tvar predmetu je kruhový, prierez tyčinky rombický až štvorcový. Patina je zelená, hrubá. Predmet je poškodený, zložený z dvoch častí (tab. IV: B1).

Rozmery: Priemer 10,8 × 11 cm; hr. 0,7 cm; hmotnosť 106,35 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/93.

² Prof. M. Novotná uvádza túto skutočnosť v liste J. V. Kobaľovi z 10. januára 1992.

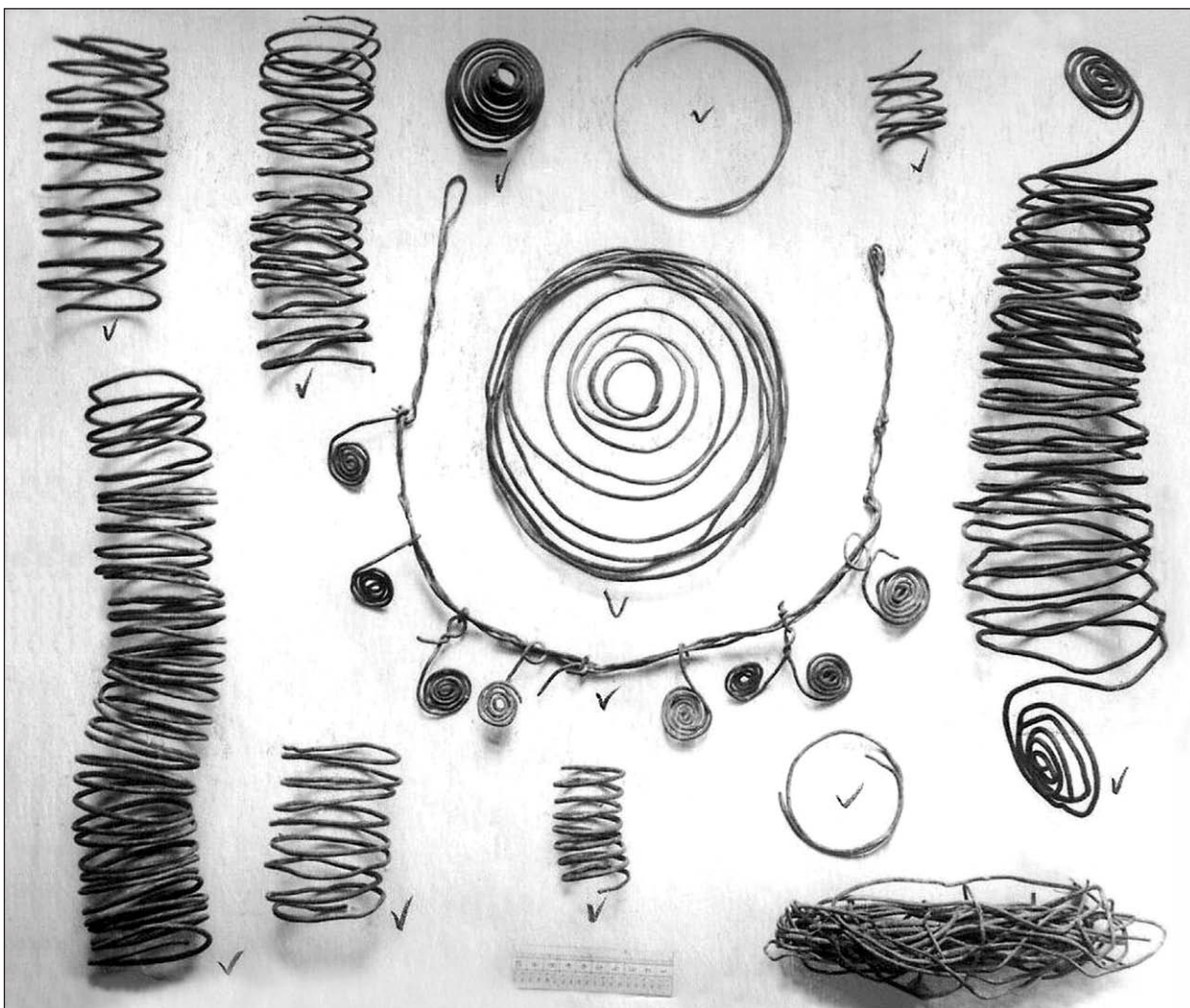

Obr. 2. Súbor drôtených predmetov. Foto z archívu K. Bernjakoviča.

2. Fragment masívneho tyčinkového náramku so zdobeným oblúkom. Konce náramku chýbajú. Výzdobu tvoria hlboké liate žliabky. Tvar náramku je oválny, prierez tyčinky je vysoký segmentový. Na vnútornej hladkej a vonkajšej zdobenej časti tela sa zachovali odlievacie švy. Patina je zelená, drsná, miestami poškodená. (tab. IV: B2).
Rozmery: Dĺ. 6,1 cm; hr. 1,3 × 1,9 cm; hmotnosť 65 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-165.
3. Sekerka s tuľajkou a uškom východokarpatského typu. Na postrannom ušku je výstupok. Povrch predmetu je nerovný, miestami s pologuľovitými výstupkami. Patina je svetlozelená, škvrnitá. Odlievacie švy sú začistené. Časť okraja tuľajky je poškodená (tab. IV: B3). Vo vnútri tuľajky sa zachoval fragment drevenej násady, impregnovaný zelenou oxidáciou (tab. IV: B3a).
Rozmery: Dĺ. 9,5 cm; priemer tuľajky 3,8 × 2,7 cm; š. ostria 4,5 cm; hmotnosť 161,3 g.
Rozmery dreveného fragmentu: Dĺ. 2,5 cm; š. 1,7–2 cm; hr. 0,5–1 cm.
Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/70.
4. Sekerka s tuľajkou a uškom. Na rovnom okraji tuľajky je spevňovací prstenec. Pod okrajom je kolienkové uško rombického prierezu. Asymetricky rozšírené ostrie je z jednej strany skosené. Telo je členené tromi horizontálnymi rebrami a vydutím pod nimi. Patina je hladká, tmavozelená, lesklá. Povrch je dokonale upravený, švy po odliatkoch sú vyčistené. Ostrie je otupené, jeden okraj ostria je odlomený (tab. IV: B4).
Rozmery: Dĺ. 12,3 cm; priemer tuľajky 3,8 × 3,2 cm; š. ostria 4,8 cm; hmotnosť 308 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-97.

Literatúra: *Balaguri 2001*, 281, obr. 80: 3 (nesprávne údaje o datovaní a mieste nález); *Bernjakovič 1960*, 371, č. 196, tab. III: 14; 372, č. 208; II: 6 (chýba dátum nadobudnutia); 372, č. 219 (nepresný dátum nadobudnutia); *Lehoczky 1892a*, 154; 1892b, 246.

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1860–1894*, 287, 288, č. 724–727.

Obr. 3. Súbor drôtených predmetov. Foto z archívu K. Bernjakoviča.

Rok 1892

a) 10. mája 1892 dostal T. Lehocký z Užhorodu bronzový sekeromlat. Zo zápiskov a publikácie zberateľa vyplýva, že na základe patiny a zdobení v ňom videl nález blízky bronzovej ornitomorfnej nádobe z Čičaroviec, okr. Michalovce a predpokladal, že oba predmety môžu pochádzať z toho istého depotu (*Lehoczky 1892a*, 155). V skutočnosti je medzi týmito nálezmi chronologická medzera viac ako pol tisícročia, čo vylučuje ich spoločný pôvod.

- Sekeromlat typu Battonya (podľa *David 2002*). Tylo je hrebeňovité, výrazne pretiahnuté, okraje otvoru na porisko a spodná časť tylu sú plasticky zdobené žliabkami a rebrami. Dlhé, úzke, v priereze elipsovité telo sa postupne rozširuje k lyžicovite zaoblenému polkruhovému ostriu. Patina je tmavozelená, hladká. Sekeromlat je z čelného pohľadu v spodnej časti mierne deformovaný (tab. IV: C).

Rozmery: Dĺ. 15,8 cm; dĺ. hrdla 14,6 cm; priemer tuľajky $1,8 \times 1,6$ cm; hr. tela čepele $2,1 \times 0,7$ cm; š. ostria 5,8 cm; hmotnosť 362 g (podľa K. Bernjakoviča).

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-132.

Literatúra: *Bernjakovič 1960*, 371, 372, č. 197; *David 2002*, 428, 492, tab. 56: 7; 2013, obr. 5: 4, 427, 97, 117, 118; *Foltiny 1955*, tab. 48: 7; *Hampel 1896*, tab. 255: 4; *Hundt 1986*, 145, obr. 10: 6; 156: 40; *Jankovich 1931*, tab. VI: 23; *Lehoczky 1892a*, 155, 156; *Szabó 1994*, 193; 1999, 44, 51, 52, obr. 32: 2; 49: 1; *Szova-Gmitrov 1943*, obr. 10.

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1860–1894*, 300, č. 748.

b) 27. júna 1892 zakúpil T. Lehocký v Užhorode ďalšiu bronzovú sekeru.

- Masívna sekera s bočnými stredovými lalokmi. Horná časť má obdĺžnikový prierez, v strede je mierne prehnutá. Spodná časť tela je užšia a až v poslednej tretine sa rozširuje do mierne konvexného, trochu poškodeného ostria.

Na jednom z jeho okrajov sú na patine viditeľné fragmenty „ornamentu“ z hrubých šikmých línií. Patina je hnedo-zelená, nerovná, so stopami po úderoch kladivom (tab. IV: D).

Rozmery: Dĺ. 15,9 cm; š. 4 cm; hr. 0,7 cm; v. lalokov 2,2 cm; š. ostria 4,3 cm; hmotnosť 448,57 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-86.

Literatúra: *Bernjakovič* 1960, 372, č. 198, tab. IV: 7 (nesprávny odkaz na rukopisný denník T. Lehockého).

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1860–1894, 311, č. 753.

c) Ďalšie dve sekery majú dátum získania iba rok 1892.

1. Bronzová sekerka s tuľajkou a uškom. Tuľajka má na vodorovnom okraji spevňovací prstenec. Sekerka je zdobená kombináciou vertikálnych a horizontálnych rebier. Telo je masívne, pevné, spodná časť je odsadená, konvexné ostrie mierne rozšírené. Patina je zelená, drsná, miestami poškodená. Odlievacie švy sú vyčistené. Na jednej strane sekerky je oválny otvor s prasklinami pozdĺž okrajov. Poškodený je aj jeden roh ostria (tab. IV: E).

Rozmery: Dĺ. 12 cm; priemer tuľajky 3,2 × 2,3 cm; šírka ostria približne 4,2 cm; hmotnosť 273,15 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/79.

Literatúra: *Bernjakovič* 1960, 362, č. 79 (sekerka omylom uvedená ako súčasť depotu „Užhorod VIII“).

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1860–1894, 312, č. 755.

2. Sekerka s tuľajkou a uškom východokarpatského typu. Telo je v priereze šesťuholníkové a postupne sa rozširuje až do takmer rovného otupeného ostria. Povrch predmetu je očistený od patiny. Odlievacie švy sú začistené. Pod okrajom tuľajky sú na oboch stranách tela zaoblené priehlbiny (tab. IV: F).

Rozmery: Dĺ. 10,7 cm; priemer tuľajky 3 × 2 cm; šírka ostria 4 cm; hmotnosť 181,41 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. A -213/73.

Literatúra: *Bernjakovič* 1960, 362, č. 79 (sekerka omylom uvedená ako súčasť depotu „Užhorod VIII“ a s nesprávnym odkazom na rukopisný denník T. Lehockého).

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1860–1894, 312, č. 756.

Rok 1893

a) 3. mája 1893 kúpil T. Lehocký v Užhorode bronzovú sekerku s tuľajkou.

- Sekerka s tuľajkou a uškom východokarpatského typu s asymetrickou oválnou tuľajkou a rozšíreným, oblúkovitým ostrím. Predmet je očistený od patiny. Odlievacie švy sú začistené. Na vnútornej strane ucha sú stopy používania. Ostrie je vyštrbené a otupené, chýba mu jeden roh (tab. V: A).

Rozmery: Dĺ. 10,7 cm; priemer tuľajky 3,8 × 2,4 cm; šírka ostria 4,6 cm; hmotnosť 210 g (podľa T. Lehockého); 232 g (podľa K. Bernjakoviča).

Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/77.

Literatúra: *Bernjakovič* 1960, 372, č. 199 (nesprávny odkaz na rukopisný denník T. Lehockého); *Lehoczky* 1893, 442 (dátum kúpy sekerky je tu 27. jún 1893).

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1860–1894, 321, č. 761.

b) 4. a 22. júna 1893 kúpil T. Lehocký štyri časti toho istého bronzového sekeromlatu.

- Sekeromlat s kotúčovitým tylom typu B3, variant Târgușor. Kotúč je okrúhly, so šiestimi polguľovitými plastickými výstupkami okolo kužeľovitého centrálného trňa. Hrdlo je šesťhranné, tuľajka valcovitá s dvoma prstencovými rebami. Telo je mierne zakrivené, ostrie rovné, tupé a na niektorých miestach vrúbkované. Patina je hrubá, hnedo-zelená. Odlievacie švy sú začistené. Sekeromlat je silne zdeformovaný a na viacerých miestach rozlámány. Niektoré poškodenia sú staré, niektoré sú moderného pôvodu (tab. V: B).

Rozmery: Dĺ. 25 cm; priemer kotúča 5,6 cm; dĺ. tuľajky 6,5 cm; šírka ostria 3,8 cm; hmotnosť 500 g (podľa T. Lehockého); 589 g (podľa K. Bernjakoviča) a 384,18 g (podľa J. Kobaľa).

Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/102.

Literatúra: *Bernjakovič* 1960, 373, č. 222 (nesprávny dátum získania nálezů a odkaz na rukopisný denník T. Lehockého); *Lehoczky* 1893, 442 (dátum kúpy sekerky je uvedený 27. jún 1893).

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1860–1894, 325, č. 770.

c) 4. júla 1893 kúpil T. Lehocký bronzový náramok.

- Tyčinkový zatvorený náramok zdobený priečnymi ryhami. Prierez tyčinky je kruhový.

Rozmery: Priemer 6 cm; priemer tyčinky 1,2 cm.

Uloženie: Predmet sa vo fondoch ZRVM nepodarilo identifikovať.

Literatúra: *Lehoczky* 1893, 442.

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1860–1894, 328, č. 777.

Rok 1894

- 16. októbra 1894 kúpil T. Lehocký sedem bronzových a jeden medený predmet. Bronzové artefakty by podľa typologických znakov a charakteru patiny mohli tvoriť jeden celok. Medený sekeromlat pochádza z eneolitu.
 - 1. Sekerka s tuľajkou a uškom východokarpatského typu s pomerne úzkym a dlhým telom a mierne zaobleným ostrím. Patina je hrubá, zelená, miestami sčernená. Odlievacie švy sú začistené. Po odlomenom ušku sú zachované dva výstupky. Na ostrí sú stopy mierneho otupenia. Sekerka je rozložená na dve časti (tab. V: C1).
Rozmery: Dĺ. 14 cm; priemer ústia tuľajky 4 × 2,5 cm; šírka ostria 4 cm; hmotnosť 310,5 g (podľa T. Lehockého).
Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-103.
 - 2. Sekerka s tuľajkou a uškom podobného typu. Telo je štíhle, ústie tuľajky asymetrické. Ostrie je mierne rozšírené a konvexné. Predmet je pokrytý škvrnitou zelenou patinou. Švy po odlievaní sú viditeľné, ale začistené. Na tuľajke a ostrí sú stopy používania. Jeden z rohov ostria je poškodený (tab. V: C2).
Rozmery: Dĺ. 11,5 cm; priemer ústia tuľajky 1,5 × 1,2 cm; šírka ostria 3,5 cm; hmotnosť 137,07 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-105.
 - 3. Sekerka s tuľajkou a uškom rovnakého typu. Telo je štíhle, ústie tuľajky asymetrické. Čepel je krátka, ostrie mierne zaoblené. Patina je hnedozelená, miestami ošúchaná. Odlievacie švy sú začistené. Ucho bolo odlomené už v praveku. Pod tuľajkou je oválny, umelo vytvorený otvor obklopený starými hlbokými trhlinami. Poškodený je aj jeden z okrajov ostria (tab. V: C3).
Rozmery: Dĺ. 11,2 cm; priemer ústia tuľajky 3,6 × 2,6 cm; šírka ostria 3,8 cm; hmotnosť 160,44 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-110.
- Literatúra: *Bernjakovič 1960*, 362, č. 80 (tri sekerky: B3-103,105,110 uvedené ako depot z Užhorodu IX, s neúplnými údajmi a odkazom na rukopisný denník T. Lehockého).
- 4. Podobná sekerka s tuľajkou a uškom. Telo je štíhle, úzke, ostrie mierne zaoblené. Patina je tmavozelená, drsná. Odlievacie švy sú začistené. Na tuľajke sú stopy po úderoch kladivom, uško je zdeformované, ostrie ostré. Bez známk používania (tab. V: C4).
Rozmery: Dĺ. 9,3 cm; priemer tuľajky 2,8 × 2 cm; š. ostria 3,5 cm; hmotnosť 110,12 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/78.
Literatúra: *Bernjakovič 1960*, 372, č. 200 (uvedené ako ojedinelý nález s nesprávnym odkazom na rukopisný denník T. Lehockého).
 - 5. Sekerka s tuľajkou a poškodeným ostrím.
Rozmery: Dĺ. 10 cm; hmotnosť 200 g.
Uloženie: Predmet sa vo fondoch ZRVM nepodarilo identifikovať.
 - 6. Spodná časť veľkej sekerky s tuľajkou, pravdepodobne východokarpatského typu. Patina je hladká, zelená, miestami hnedá, so zvyškami hlinenej skrusty. Ostrie je mierne zaoblené so stopami používania a poškodenia. Sekerka bola fragmentovaná už v praveku (tab. V: C5).
Rozmery: Dĺ. 9,2 cm; telo 3,3 × 2,1 cm; š. ostria 5 cm; hmotnosť 169,98 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. A-121 (predmet bol identifikovaný na základe popisu, metrických údajov a hmotnosti T. Lehockého).
 - 7. Hrot kopije. Chýba hrot listu. Samotný list je profilovaný tromi rebrami.
Rozmery: Dĺ. 9 cm; priemer tuľajky 2 cm; hmotnosť 50 g.
Uloženie: Predmet sa vo fondoch ZRVM nepodarilo identifikovať.

Literatúra: *Kobal' 2000*, 101, č. 165, tab. 72: C (uvedené ako depot „Kom. Ung II“); *Lehoczky 1894*, 447.
Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1894–1899*, 28, 29, č. 822–827, 829.

Rok 1895

- a) 19. januára 1895 kúpil T. Lehocký tri bronzové predmety, ktorých vzájomný vzťah nie je známy.
- 1. Fragment vrchnej časti sekerky s tuľajkou a uškom východokarpatského typu. Patina je tmavozelená. Predmet bol poškodený v praveku (tab. VI: A1).
Rozmery: Dĺ. 5,9 cm; telo 3,1 × 2,9 cm; hmotnosť 93,76 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. A-118. Predmet bol identifikovaný na základe popisu a metrických údajov T. Lehockého.
- 2. Tyčinkový náramok so zahrotenými koncami. Tvar náramku je kruhový, prierez tyčinky oválny. Patina je hladká, tmavozelená. Jeden z koncov bol v praveku odlomený (tab. VI: A2).
Rozmery: Priemer 8 cm; hr. 0,8 × 0,7 cm; hmotnosť 49,76 g.
Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-191.
- 3. Fragment spodnej časti kosáka s jazykovitou rukoväťou(?) a dvoma rebrami.
Rozmery: Dĺ. 10 cm; š. 3 cm.
Uloženie: Predmet sa vo fondoch ZRVM nepodarilo identifikovať.

Literatúra: *Bernjakovič* 1960, 362, č. 82 (náramok inv. č. B3-191 sa spomína ako súčasť pokladu Užhorod XII; mylná informácia o zložení pokladu a nesprávny odkaz na ručne písaný denník T. Lehockého).
Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1894–1899, 33, č. 838–840.

b) 14. februára 1895 T. Lehocký kúpil 10 bronzových predmetov od užhorodského medikováča Ede Horowitz, z ktorých niektoré mohli tvoriť jeden celok.

1. Fragment tyčinkového nákrčníka s tordovaným oblúkom a koncami stočenými do očka. Pôvodný tvar nákrčníka a prierez tyčinky je kruhový. Patina je hladká, tmavozelená. Do zbierky T. Lehockého sa predmet dostal už poškodený (tab. VI: B1).

Rozmery: Dĺ. 13,1 cm; priemer tyčinky 0,7 cm.

Uloženie: ZRVM, bez inv. č.

2. Masívny nákrčník s tordovaným oblúkom a koncami stočenými do očka. Jeden z koncov je poškodený. Pôvodný tvar nákrčníka a prierez tyčinky je kruhový. Patina je hladká, lesklá, zelenej farby (tab. VI: B2).

Rozmery: Priemer 17 cm; priemer tyčinky 1 cm; hmotnosť 142 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-167.

3. Tyčinkový prstenec s preloženými zahrotenými koncami. Jeden z koncov je poškodený. Tvar prstenca a prierez tyčinky je kruhový. Patina je hladká, tmavozelená, miestami poškodená (tab. VI: B3).

Rozmery: Priemer 5,1 × 4,9 cm; priemer tyčinky 0,5 cm; hmotnosť 26,65 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/117.

4. Špirálový prstenec s dvomi vinutiami s preloženými zahrotenými koncami. Telo je v priereze obdĺžnikové. Patina je hladká, svetlozelená (tab. VI: B4).

Rozmery: Priemer 4,7 cm; hr. 0,4 cm; hmotnosť 25,9 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/116.

5. Podobný prstenec. Patina je hladká, lesklá, svetlozelená. Na vrchnej časti sú známky opotrebovania (tab. VI: B5).

Rozmery: Priemer 4,8 cm; hr. 0,6 × 0,5 cm; hmotnosť 36,3 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-214.

6. Rovnaký prstenec. Patina je hladká, lesklá, svetlozelenej farby. V hornej časti tela sú známky opotrebovania (tab. VI: B6).

Rozmery: Priemer 4,9 × 4,7 cm; hr. 0,4 × 0,3 cm; hmotnosť 25,6 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-213.

7. Masívny tyčinkový zatvorený krúžok. Prierez tyčinky je rombický. Patina je hladká, tmavozelená, miestami pokrytá tenkou hlinenou kôrkou. Rebrá sú vyhladené (tab. VI: B7).

Rozmery: Priemer 8 × 7,9 cm; hr. 1 × 0,9 cm; hmotnosť 78,87 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-226.

8. Masívna ihlica s guľovitou zdobenou hlavicou a zdureným, plasticky zdobeným krčkom. Ihla je v priereze mierne oválna. Patina je hladká, zelená. Časť ihlice chýba, bola poškodená už v praveku (tab. VI: B8).

Rozmery: Dĺ. 16 cm; priemer hlavice 1,75 × 1,5 cm; hr. krčka 1,5 cm; hr. ihly 0,5 cm.

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-199. V roku 1954 bola ihlica prevezená do Kyjevského štátneho historického múzea.

9. Fragment tyčinkového nákrčníka s tordovaným oblúkom. Prierez tyčinky je kruhový. Patina je hladká, žltózelená.

Rozmery: Dĺ. 8 cm; priemer tyčinky 0,8 cm.

Uloženie: Predmet sa vo fondoch ZRVM nepodarilo identifikovať.

10. Tyčinkový kruh. Prierez tyčinky je rombický.

Rozmery: Priemer 4,5 cm; hr. 0,3 cm.

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-597. Otázna je príslušnosť k dobe bronzovej.

Literatúra: *Bernjakovič* 1960, 362, č. 83, tab. XIV: 3 (uveďené ako depot Užhorod XII s nesprávnym opisom zloženia depotu a odkazom na rukopisný denník T. Lehockého); *Jankovich* 1931, tab. VII: 13; *Kobal'* 2000, 101, č. 167; tab. 72: A (časť ako depot „Region Ung IV“); *Lehoczky* 1895, 420, 421.

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1860–1890, 33–35, č. 841–850.

c) 13. septembra 1895 T. Lehocký kúpil bronzový náramok od medikováča v Užhorode.

- Zdobený masívny náramok.

Rozmery: Priemer 8,5 cm; hr. 1,5 cm; hmotnosť 170 g.

Uloženie: Predmet sa vo fondoch ZRVM nepodarilo identifikovať.

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1894–1899, 54, č. 896.

d) 12. októbra 1895 T. Lehocký získal súbor bronzových predmetov, z ktorých niektoré patria do doby bronzovej.

1. Fragment tyčinkového nákrčníka so zdobeným oblúkom a koncom stočeným do očka. Ornament tvoria striedajúce sa skupiny priečných rovných a lomených línií. Prierez tyčinky je kruhový. Patina je hladká, tmavozelená,

miestami poškodená. V zbierke T. Lehockého sa artefakt nachádzal neporušený, k jeho fragmentácii došlo neskôr (tab. VI: C1).

Rozmery: Dĺ. 12,5 cm; priemer tyčinky 0,6 cm; hmotnosť 27,61 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-171.

2. Fragment nákrčníka podobného tvaru, patiny a výzdoby. Predmet bol podľa T. Lehockého pôvodne celý (tab. VI: C2).

Rozmery: Priemer 15 cm; dĺ. 11,5 cm; priemer tyčinky 0,7 cm; hmotnosť 27,72 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-166.

3. Tyčinkový zatvorený krúžok. Prierez tyčinky je šošovkovitý. Patina je hladká, zelenohnedá. Okraje predmetu sú miestami nerovné (tab. VI: C3).

Rozmery: Priemer 5,6 × 5,5 cm; š. tela 0,7–1 cm; hr. 0,3 cm; hmotnosť 17,93 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-225.

4. Bronzový predmet esovitého tvaru (možno deformovaný náramok).

Rozmery: Hr. 0,7 cm.

Uloženie: Predmet sa vo fondoch ZRVM nepodarilo identifikovať.

5. Tyčinkový prsteň s rombickým prierezom tyčinky.

Rozmery: Priemer 4,5 cm.

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-596/2. V roku 1956 sa už predmet v múzeu nenachádzal. Otázna je príslušnosť prsteňa k dobe bronzovej.

Literatúra: *Bernjakovič 1960*, 362, č. 82 (ako poklad Užhorod XI s nesprávnymi údajmi o zložení depotu a odkazmi na rukopisný denník T. Lehockého).

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1894–1899*, 56, č. 899–903.

Rok 1896

- a) 19. februára 1896 T. Lehocký dostal fragment náramku.

- Polovica tyčinkového náramku so zhrubnutým oblúkom. Tvar náramku je oválny, prierez tyčinky osemhranný. Patina je zelená, na časti povrchu poškodená (tab. VII: A).

Rozmery: Dĺ. 7,7 cm; hr. 1,6 × 1,6 cm; hmotnosť 126,04 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-163.

Literatúra: *Bernjakovič 1960*, 372, č. 202 (uvedené ako ojedinelý nález z Užhorodu).

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1894–1899*, 66, č. 912.

- b) 23. mája 1896 T. Lehocký kúpil v Užhorode dva bronzové náramky, ktoré by mohli tvoriť jeden súbor.

1. Tyčinkový náramok so zdobeným oblúkom. Tvar náramku a prierez tyčinky je kruhový. Výzdoba pozostáva zo šiestich skupín priečných rýh. Patina je tmavozelená.

Rozmery: Priemer 8 cm; priemer tyčinky 0,8 cm.

Uloženie: Predmet sa vo fondoch ZRVM nepodarilo identifikovať.

2. Tyčinkový náramok s mierne zhrubnutým zdobeným oblúkom a odseknutými koncami. Tvar náramku a prierez tyčinky je kruhový. Výzdoba je tvorená priečnymi zárezmi rozdelenými na piatich miestach vzorom rybej kosti. Zelená patina a na niektorých miestach ornament majú stopy opotrebovania (tab. VII: B).

Rozmery: Priemer 8,1 × 7,4 cm; priemer tyčinky 1 cm.

Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/89.

Literatúra: *Bernjakovič 1960*, 372, č. 203 (náramok uvádza pod týmto inventárnym číslom a rokom nálezu, ale opisuje úplne iný predmet a uvádza chybný odkaz na rukopisný denník T. Lehockého).

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1894–1899*, 76, č. 921, 922.

Rok 1897

- a) 29. mája 1897 kúpil T. Lehocký v Užhorode bronzovú ihlicu.

- Ihlica s klobúkovitou hlavickou a krčkom s uškom – typ Gemer (podľa *Novotná 1980*). Prierez krčka je rombický, prierez ihly kruhový. Patina je tmavozelená, hladká. Hlavica a ihla sú mierne deformované (tab. VII: C).

Rozmery: Dĺ. 27 cm; priemer hlavice 5,9 × 5,7 cm; priemer uška 1 cm; hr. krčka 0,9 × 0,7 cm; hr. tela 0,35–0,65 cm; hmotnosť 50 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-200.

Literatúra: *Bernjakovič 1960*, 362, č. 85, tab. XIII: 12 (omylom uvedené ako súčasť depotu Užhorod XIV a s nesprávnym odkazom na rukopisný denník T. Lehockého); *Lehoczky 1910*, 261; *1912*, 30.

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky 1894–1899*, 163, č. 999.

b) 10. júna 1897 kúpil T. Lehocký v Užhorode bronzovú sekerku s tuľajkou.

- Sekerka s tuľajkou a uškom východokarpatského typu. Telo je v priereze šesťhranné, ostrie mierne zaoblené so stopami používania. Predmet bol v novoveku očistený od patiny. Odlievacie švy sú starostlivo začistené. Ucho je mierne zdeformované (tab. VII: D).

Rozmery: Dĺ. 10,2 cm; priemer tuľajky 3,2 × 2,2 cm; š. ostria 3,7 cm; hmotnosť 162,45 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. A 213/71.

Literatúra: *Bernjakovič* 1960, 362, č. 84 (uvedené ako súčasť depotu Užhorod XIII, s nesprávnym odkazom na rukopisný denník T. Lehockého).

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1894–1899, 173, č. 1001.

c) 26. júna 1897 dostal T. Lehocký štyri bronzové predmety, ktorých vzájomný vzťah nie je známy.

1. Sekerka s tuľajkou a uškom východokarpatského typu. Tuľajka je asymetrická, telo oválneho prierezu. Širšie strany sú konvexné. Ostrie je mierne rozšírené a šikmo zrezané. Patina je zelená, drsná, miestami poškodená. Odlievacie švy sú začistené, ale jasne viditeľné. Na ušku sú zvyšky dvoch vtokov. Ostrie je tupé (tab. VII: E1).

Rozmery: Dĺ. 11,7 cm; priemer tuľajky 3,9 × 2,9 cm; š. ostria 3,5 cm; hmotnosť 152,55 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/75.

2. Podobná sekerka. Patina, pôvodne zelená, je v súčasnosti takmer úplne odstránená. Odlievacie švy sú vyčistené. Ostrie je používaním otupené (tab. VII: E2).

Rozmery: Dĺ. 9,5 cm; priemer tuľajky 3 × 2,3 cm; š. ostria 3,3 cm; hmotnosť 126,89 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-106.

3. Tyčinkový náramok s mierne zhrubnutým zdobeným oblúkom a priliehajúcimi koncami, z ktorých jeden je odsekutý a druhý zahrotený. Tvar náramku a prierez tyčinky je kruhový. Ornament je tvorený skupinami priečných rýh. Patina je čiastočne odstránená (tab. VII: E3).

Rozmery: Priemer 7,8 × 7,1 cm; priemer tyčinky 1 cm; hmotnosť 80,14 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-181.

4. Náramok podobného tvaru. Povrch je zdobený skupinami priečných rýh. Patina je čiastočne odstránená (tab. VII: E4).

Rozmery: Dĺ. 9,5 cm; priemer 7,6 × 7,4 cm; priemer tyčinky 1 cm; hmotnosť 99,50 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-179.

Literatúra: *Bernjakovič* 1960, 362, č. 84, 85 (uvedené ako súčasť depotov Užhorod XIII a XIV s čiastočne nesprávnymi odkazmi na rukopisný denník T. Lehockého).

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1894–1899, 177, 178, č. 1004–1007.

d) 1. júla 1897 dostal T. Lehocký z Užhorodu zlomok bronzového kotla.

- Neúplná križová ataša z bronzového kotla. Prierez tela závesného kruhu je trojuholníkový. Na konci ramien sú dva nity s kužeľovitými hlavičkami. Patina je škoricovozelená, miestami sčernená. Opracovanie predmetu je hrubé, sú viditeľné stopy opotrebenia od používania. Spodná strana je poškodená (tab. VII: F).

Rozmery: 6,4 × 6,3 cm; priemer krúžku 3,6 × 3,2 cm; š. lišty 1,7–2 cm; priemer hlavičky nitu 1,4 cm; hmotnosť 45,43 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-230.

Literatúra: *Bernjakovič* 1960, 372, č. 204 (bez odkazu na rukopisný denník T. Lehockého); *Lehoczky* 1910, 261.

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1894–1899, 178, 179, č. 1008.

Rok 1898

a) 10. augusta 1898 dostal T. Lehocký z Užhorodu bronzový nákrčník (?).

- Fragment nákrčníka (?) zdobeného ryhami.

Rozmery: Priemer 12 cm.

Uloženie: Predmet sa vo fondoch ZRVM nepodarilo identifikovať.

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1894–1899, 243, č. 1059.

b) 9. decembra 1898 zakúpil T. Lehocký v Užhorode súbor bronzových predmetov.

1. Fragment rukoväte kotlíka alebo nákrčníka. Telo je tordované, v priereze rombické a kruhové. Patina je svetlohnedá s hnedou hlinitou kôrkou. Predmet je zdeformovaný, oba konce sú odlomené (tab. VIII: A1).

Rozmery: Dĺ. 21,2 cm; š. 15 cm; hr. 0,8–0,4 cm; hmotnosť 101,33 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-232.

2. Tyčinkový náramok so zahrotenými koncami. Tvar tela (mierne deformovaný) a prierez tyčinky je kruhový. Patina je zelená, hrubá (tab. VIII: A2).

Rozmery: Priemer 6,7 × 6,4 cm; priemer tyčinky 0,4 cm; hmotnosť 15,64 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-195.

3. Spodná časť miniatúrnej sekerky so schodíkom. Telo je v priereze oválne, ostrie mierne zaoblené, tupé. Patina je svetlozelená, miestami poškodená. Horná časť sekery bola už v praveku odlomená (tab. VIII: A3).

Rozmery: Dĺ. 6,3 cm; hrúbka tela 1,5 × 1,4 cm; š. ostria 2,3 cm; hmotnosť 50,84 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-90.

Literatúra: *Bernjakovič* 1960, 362, č. 83 (uvedené ako súčasť pokladu Užhorod XII s nesprávnymi údajmi o čase, charaktere a zložení nálezu); 372, č. 205 (ako ojedinelý nález z Užhorodu); 372, č. 206 (uvedené ako ojedinelý nález z Užhorodu s nesprávnym odkazom na rukopisný denník T. Lehockého).

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1894–1899, 294, č. 1115–1117.

Rok 1899

- 28. apríla 1899 dostal T. Lehocký z Užhorodu bronzový náramok.

Tyčinkový náramok so zhrubnutým nezdobeným oblúkom a odseknutými koncami. Tvar náramku je oválny, prierez tyčinky kruhový. Povrch náramku je hladký a očistený od pôvodnej zelenej patiny. Na koncoch sú viditeľné malé priehlbiny z kovania, jeden z koncov je asymetricky ohnutý. (tab. VIII: B).

Rozmery: Priemer 8,5 × 6,6 cm; priemer tyčinky 1,6 cm; hmotnosť 225,90 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/84.

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1894–1899, 346, č. 1150.

Rok 1900

- 26. júla 1900 dostal T. Lehocký od medikováča bronzový meč.

Fragmenty meča s dlhou, v priereze šošovkovitou čepeľou, zdobenou paralelnými líniami, ktorá sa v dolnej tretine mierne rozširuje. Predmet je očistený od patiny a na štyroch miestach je v súčasnosti rozlomený. Absentuje pôvodná jazykovitá rukoväť. Začiatkom 20. storočia bola k čepeľi priletovaná moderná bronzová rukoväť, ktorá nezodpovedala pôvodnej. Na ostří čepele sú tiež stopy dávneho poškodenia (tab. VIII: C).

Rozmery: Dĺ. 75 cm; š. čepele 4–5 cm; hmotnosť 775 g (podľa K. Bernjakoviča).

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-111.

Literatúra: *Bernjakovič* 1960, 373, č. 231 (uvedené ako ojedinelý nález z Užhorodu s nesprávnou históriou pôvodu a bez odkazu na rukopisný denník T. Lehockého); *Jankovich* 1931, tab. V: 5; *Lehoczky* 1910, 262; 1912, 30.

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1899–1909, 112, 113, č. 1272.

Rok 1901

- a) 9. marca 1901 kúpil T. Lehocký dva bronzové predmety, ktoré spolu našiel istý zeman.

1. Štíhla sekerka s tuľajkou a uškom. Rovno ukončená tuľajka má na okraji spevňovací prstenec a ďalší obvodový prstenec je v mieste napojenia postranného uška. Telo je zdobené vertikálnymi rebrami. Spodná časť je lichobežníková, odsadená, s rovným ostrím. Patina bola odstránená predtým ako sa dostala k T. Lehockému. Odlievacie švy sú začistené. Ostrie je otupené, jeden z rohov vyštrbený (tab. VIII: D1).

Rozmery: Dĺ. 11,6 cm; priemer tuľajky 2,5 × 2 cm; š. ostria 4 cm; hmotnosť 184,39 g.

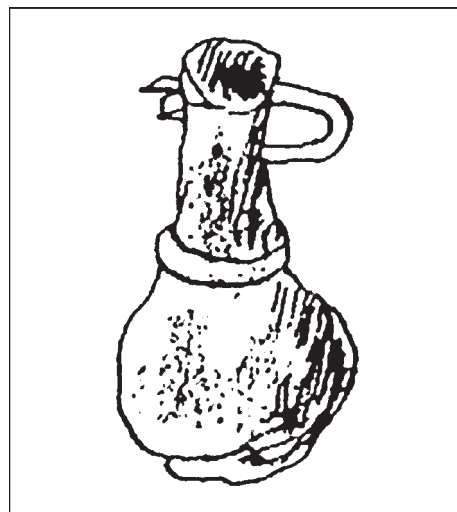
Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-94.

2. Miniatúrna bronzová dvojúčá amforovitá nádobka s úzkym dlhým hrdlom, ktoré je od vypuklého tela oddelené plastickým rebrom. Dno je zaoblené, odsadené. Pôvodná zelená patina sa zachovala len miestami, väčšina bola vyčistená v novoveku (obr. 4). Rozmery: V. 9 cm; priemer ústia 2 cm; dĺ. uška 1 cm; hr. uška 0,2 cm; priemer dna 1,7 cm; hmotnosť 50 g.

Uloženie: Predmet sa vo fondoch ZRVM nepodarilo identifikovať.

Literatúra: *Bernjakovič* 1960, 373, č. 221 (ako ojedinelý nález z Užhorodu s nesprávnymi údajmi o čase získania a opisu nálezu a nesprávnym odkazom na rukopisný denník T. Lehockého); *Lehoczky* 1905, 426; 1912, 30.

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1899–1909, 168, 169, č. 1319, 1320.

Obr. 4. Bývalá Užská župa. Miniatúrna bronzová dvojúčá amforovitá nádobka. Zdroj: *Lehoczky* 1899–1909, 169.

b) 25. júna 1901 sa do zbierky dostali dva bronzové predmety z Užhorodu.

1. Sekerka s tuľajkou a uškom východokarpatského typu s oválnym ústím tuľajky a telom šesťuholníkového prierezu, s mierne rozšíreným konvexným ostrím. Predmet bol v novoveku kompletne očistený od patiny. Odlievacie švy sú začistené. Na tuľajke sú stopy poškodenia, ostrie je otupené (tab. VIII: D2).

Rozmery: Dĺ. 11 cm; priemer ústia tuľajky 3,5 × 3 cm; š. ostria 4 cm; hmotnosť 164,06 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. A-213/74.

2. Fragment spodnej časti sekerky s tuľajkou, pravdepodobne východokarpatského typu.

Rozmery: Dĺ. 8,5 cm; š. tela 3,5 cm; š. ostria 4,25 cm; hmotnosť 160 g.

Uloženie: Predmet sa vo fondoch ZRVM nepodarilo identifikovať.

Literatúra: *Bernjakovič* 1960, 372, č. 220 (ako ojedinelý nález z Užhorodu, s nesprávnym odkazom na rukopisný denník T. Lehockého); *Lehoczky* 1905, 426.

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1899–1909, 211, 212, č. 1375, 1376.

Rok 1905

- V roku 1905 kúpil T. Lehocký bronzový náramok.

Tyčinkový náramok so zahrotenými preloženými koncami. Tvar náramku a prierez tyčinky je kruhový. Patina je hladká, zelenej farby (tab. VIII: E).

Rozmery: Priemer 5,4 cm; priemer tyčinky 0,8 cm; hmotnosť 46,61 g.

Uloženie: ZRVM, inv. č. B3-192.

Literatúra: *Bernjakovič* 1960, 373, č. 223 (ako ojedinelý nález z Užhorodu, s nesprávnym dátumom získania nálezu).

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1899–1909, 124, č. 1682.

Rok 1909

- 28. júla 1909 kúpil T. Lehocký v Užhorode bronzový náramok.

Tyčinkový náramok zdobený priečnymi ryhami. Priemer tyčinky kruhový.

Rozmery: Priemer tyčinky 0,5 cm.

Uloženie: Predmet sa vo fondoch ZRVM nepodarilo identifikovať.

Nepublikovaný prameň: *Lehoczky* 1899–1909, 230, č. 1782.

CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE

Predložený katalóg bronzových predmetov zo zbierky T. Lehockého, pochádzajúcich z územia bývalej Užskej župy, zahŕňa 107 položiek. Väčšina z nich patrí do doby bronzovej, pričom malý počet (5–7 predmetov) možno zaradiť do staršej doby železnej. Tri predmety nie je možné chronologicky zaradiť.

Zo 107 opísaných položiek bolo 32 zahrnutých do zbierky T. Lehockého v rokoch 1879–1888, 68 v rokoch 1890–1899 a 7 v rokoch 1900–1909.

Z hľadiska funkčného využitia možno 14 predmetov priradiť k zbraniam a výstroji, 25 k pracovným nástrojom, 61 k ozdobám, tri k nádobám, dva boli pravdepodobne súčasťou konskej uzdy a dva zostávajú funkčne neurčené.

Pri zatriedení opísaných artefaktov sme vychádzali z ich funkčného hľadiska, ktoré sme zohľadnili pri ich bližšej charakteristike a hodnotení. Vyčlenili sme skupiny zbraní, predmetov, ktoré môžu byť zbraňami i pracovnými nástrojmi, súčastí výstroja, pracovných nástrojov, ozdôb a funkčných šperkov, súčastí konského postroja a bronzových nádob. Pri chronologickom zaradení sme použili periodizačný a chronologický systém doby bronzovej, zaužívaný v slovenskej archeológii (*Furmánek a i.* 2015, 16, obr. 2).

Zbrane

Do tejto skupiny patria v súbore nálezov z Uzskej župy v zbierke T. Lehockého sekeromlaty, hroty kopijí a meč.

Sekeromlat typu Battonya

Chronologicky najstarším nálezom v súbore je sekeromlat typu Battonya (tab. IV: C). Ide o veľmi originálny a vzácny typ zbrane. Niekoľko ich exemplárov sa našlo v južnej a západnej časti Karpatskej kotliny, najmä v dvoch hroboch (92 a 122) na pohrebisku zo staršej doby bronzovej (BA2a) v Battonya v Maďarsku (David 2002, 428, tab. 56: 1, 4; 2013, 97, 117, 118, obr. 5: 6, 7; Szabó 1994, 191–197, obr. 1: 2; 2: 2; 1999, 44, 51, 52, obr. 32: 2; 49: 1). Náš exemplár je najsevernejším nálezom sekeromlatov tohto typu. S akými historickými procesmi je spojený výskyt sekeromlatu typu Battonya v tomto regióne, je otáznе. V keramickom materiáli z pohrebiska Battonya sú zaznamenané prvky hatvanskej kultúry (Szabó 1994, 194; 1999, 21). Rovnaké prvky sa identifikovali aj v materiáloch otomanskej kultúry zo sídliska v Malých Raškovciach, ktoré je geograficky veľmi blízke Uzskej župe (Horváthová 2003, 69). Hypoteticky teda môžeme uvažovať o súvislosti nálezu sekeromlatu typu Battonya s prenikaním tejto kultúry.

Sekeromlaty s kotúčovitým tylom

Táto skupina zbraní je v zbierke T. Lehockého zastúpená dvoma exemplármi (tab. I: C; V: B). Ide o typ B3, variant Târgușor, podľa A. Vulpeho (1970, 86–88). Je to najpočetnejší variant sekeromlatov s kotúčovitým tylom (dnes je známych asi 200 exemplárov) s hlavnou oblasťou rozšírenia v hornom Potisí (Kobal' 1997, obr. 2). Sporadicky sa nachádzajú aj mimo hlavného areálu (Kacsó 2024, 138; Mayer 1977, 40, tab. 8: 86; Novotná 1970a, 57, tab. 22: 370), v niektorých prípadoch aj mnoho stoviek kilometrov od neho (Kobal' 1995, 79, 80, obr. 2: 2, 2a; 3). Sekeromlaty tohto variantu sú charakteristické významnou štandardizáciou veľkosti, hmotnosti a datovaním do stupňa BD, pričom ale ich vývoj začal skôr, ešte v stupni BC (Kobal' 2021, 16, 17). Prezentované sekeromlaty zo zbierky T. Lehockého možno na základe typologických znakov datovať do stupňa BD.

Hroty kopijí

Lehockého zbierka obsahovala podľa zápisov dva hroty kopijí, z ktorých sa podarilo identifikovať iba jeden exemplár. Ide o malý hrot s profilovaným listom, krátkou tuľajkou a vysoko umiestnenými otvormi na nity (tab. II: A5). Kopije tohto typu a veľkosti sa nachádzajú najmä v severovýchodnej časti Karpatskej kotliny v depotoch stupňov BD–HA1 (Kobal' 2000, 34).

Meč

Jediný exemplár meča zo zbierky T. Lehockého možno zaradiť do skupiny mečov s jazykovitou rukoväťou (tab. VIII: C). Dlhá čepeľ (75 cm), v dolnej tretine mierne rozšírená, so šošovkovitým prierezom a ornamentom z rytých línií, je typická pre meče typu F podľa triedenia T. Kemenczeia (1988b, 70). Sú rozšírené vo východnej časti Karpatskej kotliny a pochádzajú zo stupňov HA2–HB1 (Kemenczei 1988b, 71, tab. 58: B).

Pracovné nástroje/zbrane

Samostatnú skupinu v hodnotenej časti zbierky T. Lehockého tvoria predmety, ktorých funkčné určenie je diskutabilné, resp. mohli byť použité na viaceré účely. Radíme k nim sekerku so stredovými lalokmi a sekerku so schodíkom.

Sekerka so stredovými lalokmi

Sekerky so stredovými lalokmi (tab. IV: D) sú interpretované ako zbrane (Furmánek a i. 2015, 233; Novotná 1970a, 47), aj ako pracovné nástroje (Mozsolics 1985, 32; Vulpe 1975, 75). Tieto predmety boli

distribúované na rozsiahlych územiach od atlantického pobrežia na západe po Transylvániu na východe a od Apeninského polostrova na juhu po Poľsko na severe (*Hansen 1994*, 162). V Karpatskej kotline bola rozšírená tzv. dunajská forma sekier s lalokmi umiestnenými v strede sekerky (*Hansen 1994*, 167). Ich najstarší zástupcovia sa objavujú už v rámci koziderského horizontu (*Mozsolics 1973*, 36), pričom doklady výskytu pretrvávajú aj v stupňoch BD–HA (*Mozsolics 1973*, 36, 37; 1985, 31, 32; *Novotná 1970a*, 47, 48). Vo východnej časti Karpatskej kotliny sa v menšom počte vyskytujú sekerky podobné nášmu exempláru (*Hansen 1994*, 171; *Kobal 2000*, 43, 44; *Mozsolics 1973*, 37; *Vulpe 1975*, 73).

Sekerka so schodíkom

Sekerka so schodíkom (tab. VIII: A3) patrí do tzv. slovenskej skupiny (*Hansen 1994*, 185) alebo k typu Veľký Blh (Felsőbalog podľa *A. Mozsolics 1973*, 36). V oblasti severného Maďarska a Slovenska vystupujú takéto sekerky najmä v komplexoch stupňov BC–BD (*Hansen 1994*, 185; *Kemenczei 1965*, 118, 119; *Mozsolics 1973*, 36; *Novotná 1970a*, 38–44). Spájajú sa s produkciou kovolejárskeho dielni pilinskej kultúry, ale objavujú sa aj v náplni susedných archeologických kultúr popolnicových polí (*Furmánek a i. 2015*, 226, obr. 217; 218). Exemplár zo zbierky T. Lehockého je z hľadiska veľkosti miniatúrnou variantou. Podobné nálezy sú známe z pohrebísk pilinskej kultúry (*Kemenczei 1984*, 21, tab. VI: 28; *Patay 1995*, 105, 107, 108; obr. 1: A5). Rozmerovo aj typologicky blízky nález pochádza napr. z hrobu pilinskej kultúry 216 v Radzovciach (*Furmánek/Mitáš/Budaváry 2016*, 121, tab. XXXVIII: 13). Je možné, že sekerka mala význam v rámci pohrebného obradu (*Patay 1995*, 108).

Súčasť výstroja bojovníka (?)

Zaraďujeme sem predmety, ktoré okrem vojenskej funkcie mohli slúžiť aj ako ozdoby, prípadne mohli mať iné (votívne?) využitie.

Špirálovite stočené náramenice

V kolekcii T. Lehockého sú zachované tri špirálovite stočené náramenice (obr. 1). Jedna z nich je ukončená ružicou, ktorej stred sa uzatvára kónickým gombíkom. Ide o typ Rimavská Sobota (obr. 1: 3). Druhá špirála má jednoduché zahrotené konce (obr. 1: 1). Tieto predmety sú charakteristické predovšetkým pre pilinskú kultúru a poklady horizontov Forró-Ópályi-Aranyos (podľa *Mozsolics 1973*) alebo Dreveník-Ožďany-Veľký Blh-Buzica (podľa *Novotná 1970b*), ale nachádzajú sa aj v neskorších súboroch (*Bernjakovič 1962*, tab. IV: 1, 2; *Furmánek 1977*, 274, 275; *Kemenczei 1965*, 110, 111; 1984, 23; 1996, 79; *Kobal 2000*, 29; *Mozsolics 1973*, 64; 1985, 29). Tretia zo špirál v Lehockého zbierke má husté vinutie (obr. 1: 2). Obdoba takejto husto vinutej špirály, avšak s menším vnútorným priemerom (4,2–4,4 cm), je zo susedstva nášho regiónu najnovšie známa z depotu datovaného do stupňov HA2/HB1, nájdeného v hornatom prostredí povodia Laborca v katastri obce Stakčín, okr. Snina (*Makarová/Harčár 2022*, obr. 4: 3a–c), ako aj z depotu z Obišoviec, okr. Košice-okolie (*Makarová/Harčár 2022*, 63). Zo starších nálezov pochádzajú podobné špirály z geograficky blízkej oblasti tiež z pohrebiska kultúry Suciu de Sus v Zemplínskych Kopčanoch (*Demeterová 1984*, tab. VII: 10; IX: 14).

Vo všeobecnosti nejde o chronologicky citlivý typ predmetu, jeho výskyt je doložený s prestávkami počas celej doby bronzovej (*Mozsolics 1967*, 75; *Salaš 2005*, 98). Predpokladá sa, že mnohonásobné špirály slúžili na ochranu paže, resp. predlaktia. (napr. *Mozsolics 1985*, 29). V prípadoch malého vnútorného priemeru je však takáto funkcia spochybňovaná a pripúšťa sa ich votívna funkcia či využitie (*Makarová/Harčár 2022*, 63).

Záštitná špirála

Do kategórie predmetov súvisiacich s výstrojom bojovníka zaraďujeme s rezervou fragment plochej bronzovej ružice, ktorý je zlomkom tzv. asymetrickej záštitnej špirály (tab. II: A1). Kruhy ukončené ružicami sú totiž považované za súčasť obrannej výbavy, ale aj za ozdoby ramien bez praktického významu (*Schumacher-Matthäus 1985*, 119–123). V poslednom období sa na ikonografických vyobrazeniach z doby bronzovej interpretujú tieto špirály aj ako ozdoby nôh, pravdepodobne jazdcov (*Emödi 2011*, 187).

Súdiac podľa morfológických znakov (rombický prierez drôtu veľkej ružice a kruhový prierez koncovej časti), možno zaradiť exemplár z Lehockého zbierky medzi špirály 3. variantu typu Apa známeho ako „prototyp“ (Tarbay 2014, 85). Takéto predmety sú prvýkrát zaznamenané v depotoch kosziderského horizontu najmä na Slovensku a v Maďarsku (Furmánek 1977, 275, tab. XXI: 8; XXII: 10, 17; XXXII: 8, 15; Tarbay 2014, 85). Popri doteraz známych nálezoch zo Slovenska sa najnovšie objavili dva kruhy ukončené nerovnakými ružicami v Sabinove na východnom Slovensku (nepublikované, spracovávané spoluautorou). Jeden z nich mal obdobný prierez tela ako exemplár zo zbierky T. Lehockého, zatiaľ čo druhý bol zhotovený z drôtu s vysokým segmentovým prierezom, prierez drôtu v ružici bol v oboch prípadoch rombický. Ojedinelé nálezy asymetrických záštitných špirál sú známe aj mimo Karpatskej kotliny (Blajer 1999, 86, 87, tab. 206: 2, 3). Podobné predmety sa vyskytujú v stupňoch BC a BD (Kobal' 2000, tab. 10: 5; Tarbay 2014, 85). Náš exemplár, usudzujúc podľa veľkého priemeru ružice a počtu jej závitov, možno zaradiť do neskorej chronologickej skupiny.

Pracovné nástroje

Skupina pracovných nástrojov je v zbierke T. Lehockého pomerne obsiahla vďaka početným nálezom sekeriek s tuľajkou (24). Okrem sekeriek sem patrí ešte kosák, ktorý je známy len z popisu.

Sekerky s tuľajkou

Sekerky s tuľajkou sú zvyčajne interpretované ako pracovné nástroje. Nevylučuje sa však, že popri tejto funkcii mohli slúžiť aj ako zbrane, alebo mať votívny charakter (Dietrich 2021, 133–169).

Sekerky s tuľajkou zo zbierky T. Lehockého sa z hľadiska tvaru delia do dvoch skupín: so zobákovito vykrojenou tuľajkou (tab. I: B; IV: B3, 3a, F; V: A, C1–5; VI: A; VII: D, E1, 2; VIII: D2) a s rovno ukončenou tuľajkou (tab. IV: B4, E; VIII: D1). Prvá, podstatne početnejšia skupina (21 ks) je spoľahlivo identifikovaná so sekerkami východokarpatského typu (podľa Novotná 1970a, 73–79; 1970b, 46). Tento typ je charakteristickým produktom bronzárskeho centra horného Potisia z mladšej a neskorej doby bronzovej. Najčastejšie sa vyskytujú na Zakarpatskej Ukrajine, východnom Slovensku, severovýchodnom Maďarsku a severozápadnom Rumunsku, kde sú evidované vo veľkých počtoch (Bader 1978, 86; Bernjakovič 1960, 332; Dietrich 2021, 308; Kemenczei 1984, 32, 33; Kobal' 2000, 39, 40; Mozsolics 1973, 38, 39; Novotná 1970a, 73; Tarbay 2019, obr. 6; list 2). V menšej miere boli zaznamenané aj v juhovýchodnom Poľsku (Blajer 1999, 28; Kusnierz 1998, 10, 11), na hornom toku Dnestra a Prutu (Żurowski 1949, 178, 179) a sporadicky sa vyskytujú aj v odľahlejších regiónoch. Typologicky a chronologicky sú sekerky východokarpatského typu alebo skupiny A podľa O. Dietricha (2021, 185–311) rozdelené do dvoch hlavných skupín: so šesťhranným prierezom tela s plochými stranami a s konvexnými stranami tela a pozdĺžnymi rebrami. Sekerky prvej skupiny sú staršie a pochádzajú prevažne z obdobia stupňov BD–HA1, zatiaľ čo druhá skupina je neskoršia a vyvinula sa v stupňoch HA–HB (Kobal' 2000, 40; Mozsolics 1973, 34; Novotná 1970a, 79; Tarbay 2019, 287). Pozoruhodné sú sekerky s mimoriadne proporčným a štíhlým telom (tab. V: C1–4), ktoré majú presné náprotivky v depote z Humenného, z lokality geograficky blízkej regiónu našich nálezísk (Novotná 1970a, tab. 30: 530, 532).

Sekerky s rovno ukončenou tuľajkou zastupujú len tri exempláre. Najstarším z nich je štíhla sekerka s trapezovitým odsadeným ostrím a s plasticky zdobenou hornou časťou. Výzdoba pozostáva z jedného vodorovného a štyroch zvislých rebier (tab. VIII: D1). Geograficky je jej najbližšou analógiou sekerka z obce Tarnivci na Zakarpatskej Ukrajine (Kobal' 2020, 18). Podobné sú sekerky zo Szálardu v Rumunsku (Dietrich 2021, tab. 535: 2285), Edelin-Finke a Gyöngyöszös I v Maďarsku (Mozsolics 1985, tab. 144: 3; 157: 9). Posledné dve sú dobre datované do horizontu depotov Kurd, teda do stupňa HA1 (Mozsolics 1985, 116, 123).

Mohutné sekerky s tuľajkou, zdobené horizontálnymi a vertikálnymi rebrami s motívom v tvare T v strede (tab. IV: E), sú v malom počte známe v celej Karpatskej kotline (Dietrich 2021, tab. 535: 2281; Kemenczei 1996, 55, obr. 6: 1; Kobal' 2000, tab. 84: B4; Mozsolics/Schalk 2000, tab. 9: 7; 41: 20; 53: 1; 56: 3; 74: 7; 105: 1; 116: 4; Novotná 1970a, tab. 34: 602). Na východnom Slovensku poznáme sekerku s rovno zrezanou tuľajkou a obdobnou výzdobou z depotu I v Somotore (Novotná 1970a, tab. 33: 584), na západnom Slovensku je známa podobná sekerka napr. z Piešťan (Oždání 1992, tab. I: 4). Sú radené k sekerkám stredoeurópskeho typu (Novotná 1970a, 83). Sekerky tohto typu sú charakteristickou formou najmä pre stupeň HB1 (Pare 1998, 364, obr. 32: 1), hoci v niektorých prípadoch je prípustné aj skoršie datovanie (Blajer 2013, 32, 33).

Sekerka s tuľajkou a plastickým jazykovitým výbežkom na širokých stranách tela (tab. IV: B: 4) predstavuje vzácnu formu jednoznačne datovanú do staršej doby železnej, stupňa HC1 (*Hampel 1886*, tab. XVII: 11; *Chochorowski 1993*, 153; *Kemenczei 2005*, 77; *Pare 1998*, 371, príloha IV, 54). Ide o typ sekeriek s tuľajkou severovýchodnej časti Karpatskej kotliny, ktorý má lokálny pôvod a niekedy sa vyskytuje spolu so súčasťami konskej uzdy tzv. trácko-kimmerijského typu (*Bader 1978*, 87; *Chochorowski 1993*, 153).

Ozdoby a funkčný šperk

V tejto kategórii sa nachádza 61 predmetov. Hovoríme o ozdobách tela (nákrčníky, náramky, prstene, nánožníky) a o funkčnom šperku, súčasti odevov (ihlice).

Nákrčníky

Nákrčníky sú zastúpené 12 exemplármi. Typologicky a chronologicky sú heterogénne. Najstaršie predstavujú tyčinkové nákrčníky s kruhovým prierezom tyčinky a zahrotenými koncami alebo koncami stočenými do očíek. Ich oblúky sú zdobené drobnými zárezmi, prípadne sú nezdobené (tab. III: A3–7). Takéto nákrčníky sa datujú najmä do obdobia stupňov HA1–HA2 (*Kobal 2000*, 58, tab. 73: 1, 2; *Mozsolics 1985*, 60, 61, tab. 35: 28, 29; 84: 9, 12; *Novotná 1984*, 27–30, tab. 37: 232–234, 240–240A).

Druhú skupinu nákrčníkov tvoria exempláre, ktorých telo je okrem častí na koncoch tordované (tab. VI: B1, 2). Masívne nákrčníky s jemným hustým tordovaním tela sa používali dlhú dobu, od prelomu stupňov HA1/HA2 po staršiu dobu železnú (*Mozsolics 1985*, 60; *Novotná 1984*, 30–33, tab. 39: 246–248, 253, 254; 40: 254A, B; 255–257; 43: 271–273, 275).

Najmladším exemplárom v tejto skupine okráš je nákrčník s veľmi širokým tordovaním (tab. IV: A). Bronzové analógie pre takýto nákrčník na Slovensku existujú, no ich kultúrna a chronologická pozícia je neistá (*Novotná 1984*, 38, tab. 41: 270; 44: 280). Zlaté nákrčníky tohto typu (s tým rozdielom, že prevažne sú tordované aj ich konce) označil T. Kemenczei ako variant E (Besenyszög-Fokoru) a dotoval ho do záveru doby bronzovej až začiatku staršej doby železnej (*Kemenczei 2005*, 84, tab. 11: 12–17; 12: 18–29).

Náramky

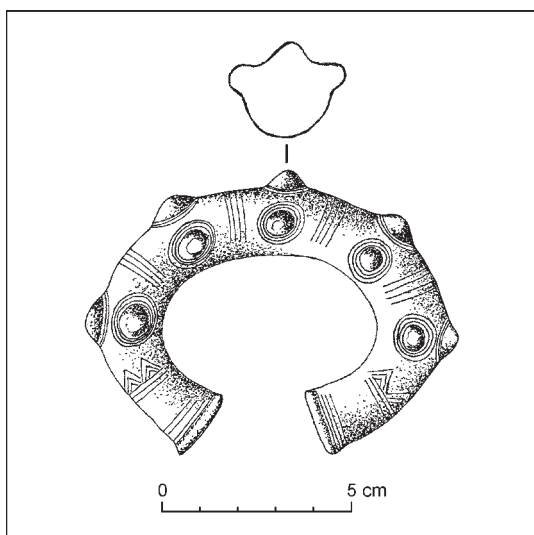
22 exemplárov náramkov je rozdelených podľa tvaru tela do dvoch skupín: oválne (resp. v tvare písma C) a kruhové.

Prvá skupina je dosť heterogénna. Najpočetnejšie sú masívne tyčinkové náramky s kruhovým prierezom tela (tab. I: A1–3, E1; II: C1; VIII: B), typ Domenești podľa M. Petrescu-*Dîmbovița* (1998, 74–76). Sú nezdobené aj zdobené (tab. I: A3). Takéto náramky sa sporadicky vyskytujú už v strednej dobe bronzovej, no obdobím ich rozkvetu je mladšia doba bronzová, stupne BD–HA1 (*Bader 1978*, 100, 101; *Kobal 2000*, 52, 56; *Mozsolics 1967*, 77–79; 1973, 56; *Petrescu-Dîmbovița 1998*, 79). Depot s takýmito náramkami sa našiel na sídlisku neskorej fázy kultúry Suci de Sus v Medvedivci na Zakarpatskej Ukrajine (*Balaguri 1968*, 152; *Kobal 2000*, 87, tab. 60: B2–5). Na východnom Slovensku poznáme najbližšie analógie zo Slavkoviec, Žalobína, Koprivnice a Marhane, (*Kotorová-Jenčová 2012*, 27). Datované sú do stupňov BD–HA a spájajú sa najčastejšie so staršími kultúrami juhovýchodných popolnicových polí (*Furmánek 1995*, 168–170). Ich hlavnou distribučnou oblasťou je región horného Potisia, nachádzame ich však aj v juhovýchodnom Poľsku (*Blajer 1990*, 49–51).

Náramok s osemhranným prierezom tela je podobný vyššie uvedeným (tab. VII: A1). Podobné nálezy sú dobre známe v depotoch stupňa BD z územia Zakarpatskej Ukrajiny a Maďarska (*Kobal 2000*, 52, tab. 17: H2, 3; 19: A18; 30: 32; 44: 8; *Mozsolics 1973*, 56, obr. 6: 2).

Jedným exemplárom v zbierke je zastúpený náramok s vysokým segmentovým prierezom tyčinky, zdobený okrem voľných polí na koncoch hlbokými ryhami (tab. IV: B2). Ide o vzácnu formu náramkov. Pochádzajú z viacerých depotov horizontu Ópályi v centrálnej časti horného Potisia (*Kobal 2000*, tab. 40: 1, 3; *Mozsolics 1973*, 56, tab. 57: D22; 63: 5), resp. niektoré z depotov stupňa HA1 (*Kemenczei 1984*, tab. 166: 26; *Petrescu-Dîmbovița 1998*, 164, tab. 144: 1941). Pripomínajú chronologicky synchrónne náramky stupňa Riegsee z alpského pásma (*Mozsolics 1973*, 56).

Tri náramky sa vyznačujú zhrubnutými (pečatidlovými) koncami. Jeden z nich je malých rozmerov s trojuholníkovým prierezom tyčinky (tab. I: E2). Vo všeobecnosti sú takéto náramky rozšírené v mohylových kultúrach (*Furmánek 1973*, 118, 119; 1977, 272; *Kemenczei 1969*, 182; *Mozsolics 1973*, 54). Naš exemplár je najvzdialenejším nálezom tohto typu v severnej časti Karpatskej kotliny.

Obr. 5. Župa „Uh alebo Bereg“. Náramok. Zdroj: Maďarské národné múzeum v Budapešti (inv. č. 32.1952.64). Kresba J. V. Kobaľ.

Osobitnú skupinu tvoria náramky zdobené plastickými rebrami a kužeľovitými alebo polguľovitými výčnelkami (tab. I: D; II: A2). Jedným z nich je masívny exemplár s oválnym prierezom tela (tab. I: D). Vzor pozostáva z piatich skupín kužeľovitých výčnelkov usporiadaných v rade, obklopených sústrednými ryhami a oddelených skupinami priečných línií. Na oboch koncoch náramku je motív z priečných línií a trojuholníkov. Takmer identický náramok z oblasti „Uh alebo Bereg“ sa nachádza v Maďarskom národnom múzeu v Budapešti (inv. č. 32.1952.64; obr. 5). Ďalší podobný masívny náramok sa našiel v bývalej obci Radvanci, dnes časti Užhorodu (Bernjakovič 1960, tab. XI: 9; Lessek 1922, tab. II: 23). Geograficky vzdialenejšia je analógia z Hajdúszoboszló, župa Hajdu-Bihar, Maďarsko (*Archaeologiai Értesítő* 1898, 44). Táto forma úzko súvisí s dutými náramkami s podobnou ornamentikou (tab. II: A2). Známých je len niekoľko príkladov takýchto náramkov: Velyka Bigan (Bernjakovič 1960, tab. XI: 8; Kobaľ 2000, 53, tab. 90: 8), Gemer 8 (Novotná 1996, obr. 2), Gégény (Hampel 1892, tab. CLXXVIII; Kemenczei 1984, 33, tab. LIXa: 1). Spolu predstavujú špecifickú,

originálnu, úzko lokalizovanú skupinu ornamentov. Za genézu tejto ornamentiky sa považuje vplyv plastických motívov sekeromlatov s kotúčovitým tylom, typ B3, variant Târgușor (tab. I: C; V: B) a ihlic typu Noa (Novotná 1996, 164, 165). Územne sa najviac nálezov náramkov s plastickou výzdobou nachádza v centrálnej časti horného Potisia, v oblasti kultúry Suci de Sus. Len náramky z Gemera a Hajdúszoboszló (Novotná 1996, 168) sa spájajú s areálmi rozšírenia pilinskej kultúry, resp. kultúry Hajdúbagos-Cealut.

V skupine náramkov kruhového tvaru a kruhového prierezu tyčinky sa vyskytujú tak zdobené (tab. II: B, C2, 3; III: A1, 2; VII: B, E3, 4), ako aj nezdobené (tab. II: A3, 4, D; VI: A2; VIII: A2, E) exempláre. Tento druh náramkov patrí k najrozšírenejším ozdobám vo východnej časti Karpatskej kotliny počas mladšej a neskorej doby bronzovej. Ich datovanie je možné zväčša len na základe ich výskytu s ďalšími sprievodnými predmetmi. Väčšina týchto náramkov však pochádza najmä zo stupňov BD a HA1 a je charakteristická pre pomerne obmedzený región zahŕňajúci severovýchodné Maďarsko, severozápadné Rumunsko, Zakarpatskú oblasť Ukrajiny a východné Slovensko (Bernjakovič 1960, 340; Mozsolics 1973, 56–60; Novotná 1970b, 40; Petrescu-Dîmbovița 1998, 55). Niektoré varianty týchto náramkov existovali počas neskorej doby bronzovej a preživali až do staršej doby železnej. Zaujímavým fenoménom tejto skupiny predmetov, najmä zdobených exemplárov, sú tzv. „čisté“ depoty pozostávajúce výlučne z náramkov. Takéto nálezy sú typické pre centrálnu časť horného Potisia (Kobaľ 2002, 179), pričom sa pri nich pripúšťa aj funkcia ekvivalentu vo výmennom obchode (Mozsolics 1973, 86–89).

Od predchádzajúcich exemplárov sa odlišujú dva náramky rovnakého typu s kruhovým prierezom tyčinky, s preloženými, mierne zhrubnutými a odseknutými koncami (tab. II: A3, 4). Tieto typologické znaky sú charakteristickejšie pre ozdoby rúk neskorej doby bronzovej a staršej doby železnej (Kemenczei 2005, tab. 29: 43–47; 30: 48–53; 37,19; 54: 1a–6a; 2009, 85, tab. 13: 6, 7; 18: 8, 9; 19: 1, 3; 29: 2; 137: 10; Mozsolics/Schalk 2000, tab. 45: 21).

Náramok s romboickým prierezom tyčinky (tab. III: B) možno zaradiť medzi šperky len hypoteticky. Takéto predmety, najmä s ostrými hranami a vysokou hmotnosťou, mohli predstavovať odlievacie ingoty (Gašaj 1982, 284). Ich prví zástupcovia sa objavujú v kosziderskom horizonte (Mozsolics 1973, 60), ale častejšie vystupujú v stupňoch BD–HA1 a vyskytujú sa aj neskôr (Bader 1978, 101; Kobaľ 2000, 55; Mozsolics 1985, 64).

Nie celkom jasná je funkcia štyroch takmer rovnakých (priemer 4,7–5,1 cm) prstencov v niekoľkých vinutiach (tab. VI: B3–6). Podobné predmety, avšak menšieho priemeru, sú v dobe bronzovej v Karpatskej kotline dobre známe a interpretujú sa ako prstene (Kobaľ 2000, 59, 60). Podľa V. Furmánka nemajú chronologický význam (Furmánek 1973, 124). Nálezy z územia bývalej Užskej župy sa však od nich líšia väčším priemerom, a preto nemôžu plniť funkciu prsteňov. Medzi vinutiami sú viditeľné patinované stopy opotrebovania, ktoré mohli vzniknúť v dôsledku dlhšieho trenia. Naznačuje to, že krúžky boli používané a často sa pohybovali, avšak nie ako prstene či miniatúrne náramky.

Prsteň

Špirálka s malým priemerom (tab. I: A5) mohla slúžiť ako prsteň. Takéto jednoduché špirálky sa dlhodobo objavujú v rôznych archeologických kultúrach.

Nánožník

V zbierke T. Lehockého je aj jeden nánožník (tab. IV: B1). Podobné predmety sú vo veľkom množstve známe z oblasti horného toku Tisy počas mladšej a neskej doby bronzovej, počnúc stupňom BD (Kobal' 2000, 57, 58; Mozsolics 1973, 62; 1985, 65, 66; Petrescu- Dîmbovița 1998, 53–55).

Ihlice

V zbierke T. Lehockého sú dve ihlice, ktoré predstavujú funkčné šperky. Jedna z nich má veľkú klobúkovitú hlavicu, štvorhranný krčik, oblúkovité uško a rovnú ihlu s kruhovým prierezom (tab. VII: C). Ihlice sú známe ako typ Gemer (Novotná 1980, 68), vyvinuli sa v mohylovej kultúre a následne prenikli do prostredia pilinskej kultúry (Kemenczei 1965, 113, 114; Mozsolics 1973, 64, 65). Naša ihlica patrí k variantu pochádzajúcemu z konca strednej až začiatku mladšej doby bronzovej – k horizontom depotov Ožďany a Forró (Novotná 1980, 70), a možno ju spájať s vplyvmi pilinskej kultúry.

Druhým exemplárom funkčného šperku v zbierke je ihlica s guľovitou hlavicom a zdureným, plasticky zdobeným krčkom (tab. VI: B8). Patrí k typu Malá Vieska, ktorý M. Novotná (1980, 9) považuje za vedúcu formu horizontu depotov Mala Vieska-Ópályi. Tento typ je rozšírený najmä v severnej a západnej časti Karpatskej kotliny, ako aj mimo nej, predovšetkým v stupni BD (Kobal' 2000, 66; Mozsolics 1973, 66). Na území Zakarpatskej Ukrajiny je známy jeden podobný exemplár z depotu Lazy I stupňa HA1 (Kobal' 2000, tab. 46: C1).

Súčasť konského postroja?

V zbierke T. Lehockého sa nachádzajú dva krúžky, ktoré možno interpretovať rôznymi spôsobmi: ako súčasť vojenskej výstroje, funkčne určenej na prichytenie meča (Mörtz 2012, 161, 180), ako súčasť uzdy koňa (pozri Enachiuc 1995, 295; Kemenczei 2005, 109), alebo sa ich funkcia vo všeobecnosti považuje za neznámu (Mozsolics 1985, 64). Jeden z krúžkov má rombický prierez tyčinky (tab. VI: B7), druhý šošovkovitý (tab. VI: C3). Analogické predmety sú dobre zastúpené v depotoch neskej doby bronzovej a staršej doby železnej (Enachiuc 1995, obr. 5: 26, 28; Kemenczei 1984, tab. CCXXIII: 26, 27; 1996, 84, obr. 9: 8; Mozsolics 1985, tab. 140: 35; 151: 4–8, 10–14, 16; 154B: 8, 9; 225: 5; 228: 10; 238: 6, 7; 241: 11–13; Mozsolics/Schalk 2000, tab. 2: 8; 4: 18, 19; 16: 8, 9; 25: 24; 27: 8, 9; 58: 12, 13; 66: 24; 81: 6; Soroceanu 1995, obr. 2: 7–11; 3: 5, 6, 8, 11, 12, 14–16, 18–20, 22, 23).

Bronzové nádoby

Do tejto kategórie radíme zo zbierky T. Lehockého tri bronzové artefakty. Dva z nich sú súčasťou dvoch rôznych kotlov. Jedným je krížová ataša (tab. VII: F) a druhým je fragment tordovaného oblúka, pravdepodobne držadla kotla (tab. VIII: A1). Kotly s krížovými atašami, nitmi s kužeľovitými hlavičkami a tordovaným držadlom patria k typu B2a podľa G. von Merharta (1952, 4). Takéto kotly boli rozšírené na rozsiahlych územiach od Francúzska na západe po Rumunsko a Ukrajinu na východe a od Nemecka na severe po Taliansko na juhu (Kobal' 2006, 92, 93; von Merhart 1952, mapa 1; Patay 1990, 30; Soroceanu 2008, 145). V rámci Karpatskej kotliny sa ich výskyt sústreďuje najmä vo východnej časti, predovšetkým v Sedmohradsku (Soroceanu 2008, 132, 133). Ďalej na západ sú takéto kotly ojedinelé (Furmánek 1970, 457, 458, obr. 2: 1; 11: 3; 14: 1; Kemenczei 1984, 80; Patay 1990, 29, 30). Datované sú najmä do stupňov HB2–HB3 (Kemenczei 1996, 83; 2005, 69; Pare 1998, 366; Patay 1990, 30; Soroceanu 2008, 145).

Tretím nálezom zaradeným do kategórie bronzových nádob je miniatúrna, pôvodne dvojúčá bronzová nádobka, ktorú sa, žiaľ, nepodarilo identifikovať vo fondoch Zakarpatského vlastivedného múzea a poznáme ju iba z náčrtku T. Lehockého (obr. 4). Jej datovanie zostáva neisté. Analógie možno azda hľadať v tzv. macedónskych bronzoch, medzi ktorými sa vyskytujú kultové prívesky v podobe miniatúrnych nádobiek pochádzajúcich zo staršej doby železnej (Mitrevski 2007, 577–580, obr. 13: A). Opakovane sa tým poukazuje na súvislosti medzi Balkánom a Karpatskou kotlinou (Kemenczei 1988a, 108, 109).

ZÁVER

Predstavený súbor 107 bronzových predmetov z doby bronzovej (menšia časť pochádza z doby halštatskej), ktoré T. Lehocký získal v rokoch 1879–1909, je geograficky viazaný na región bývalej Užskej župy (obr. 6). Územie tejto historickej župy sa dnes rozprestiera na hraniciach troch štátov – Slovenska (približne tretina), Ukrajiny (asi dve tretiny) a v menšej miere Maďarska (k hraniciam Užskej župy pozri Engel 1985, 952–955; Uličný 1995, 4, 5). Na Slovensku zodpovedá tomuto územiu časť dnešných okresov Michalovce a Sobrance. V oblasti evidujeme v staršej dobe bronzovej zásah otomanskej kultúry (Čičarovce, Hlivištie, Ižkovce – Batora 2018, 114, 115, obr. 91) a v strednej až neskoršej dobe bronzovej pomerne intenzívne osídlenie kultúr juhovýchodných popolnicových polí. Poznáme odtiaľ depoty bronzových predmetov (Blatná Polianka, Čičarovce, Koromľa, Pavlovce nad Uhom, Stretava), ojedinelé nálezy bronzov (Iňačovce, Jenkovce, Vojany), ale aj sídliskové nálezy kultúry Suciu de Sus (Hnojné, Ižkovce, Ruská, Vinné), sídliská (Blatné Remety, Hažín, Choňkovce, Ižkovce, Jasenov, Jenkovce, Klokočov, Kolibabovce,

Koňuš, Koromľa, Orechová, Stretavka, Vinné, Zalužice) a vzácne hrobové nálezy (Lúčky, Tibava, Vojany, Vojnatina) kultúry Gáva (*Furmánek a i.* 2015, 191–193, obr. 150; *Kotorová-Jenčová* 2010).

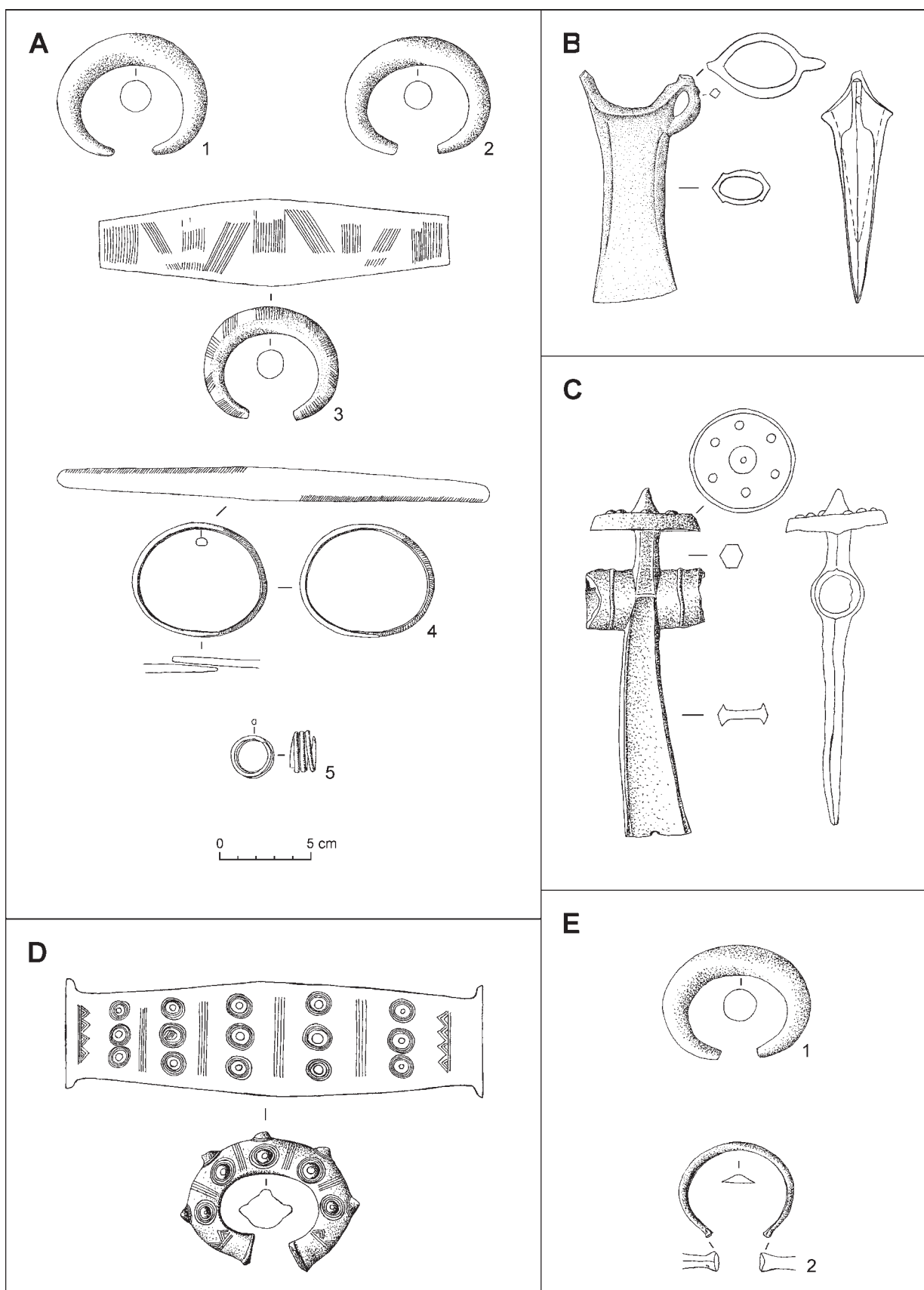
Na území súčasnej Ukrajiny patrí do bývalej Užskej župy dnešný Užhorodský okres. Archeologicky je lepšie prebádaná jeho nížinná časť a predhorie. Zo strednej doby bronzovej je známych málo pamiatok. Ide o sídlisko otomanskej kultúry v Užhorode-Dravci (časť Parcely) a niekoľko ojedinelých nálezov bronzových nástrojov z Užhorodu-Radvanka. Početnejšie sú pamiatky kultúry Suciu de Sus, ktoré sú zastúpené sídliskami v Baranyneci-Runja, Hlyboka, Mali Gejevci, Packanovo, Užhorod-Dravci, Cholmok, Časlivci (*Balaguri* 2001, obr. 60a; *Popovich* 2002), pohrebiskom v Cholmci (*Jankovich* 1942, 299), depotmi a ojedinelými nálezmi kovových predmetov (*Kobal* 2000, 77, 78, 80, 86, 87, 97, 98, 101). Rovnaká situácia je aj s pamiatkami gávskej kultúry neskorej doby bronzovej a staršej doby železnej (predkuštanovický horizont; *Kobal* 1992, 175–179, obr. 1; 2000, 73, 80, 81, 86, 92, 95, 97, 100, 101; *Popovich* 1999).

Štatistická analýza bronzových predmetov z Užskej župy zo zbierky T. Lehockého ukazuje, že kvantitatívny pomer základných kategórií inventára (zbrane, nástroje, šperky) je v zhode s podobnými ukazovateľmi depotov doby bronzovej zo súčasného územia Zakarpatskej Ukrajiny (*Kobal* 2000, tab. 3), kde dominujú šperky, po nich pracovné nástroje a potom zbrane. V depotoch zo slovenskej časti bývalej Užskej župy je pomer dominantných skupín predmetov v súlade s celým slovenským horným Potisím mierne pozmenený – dominujú pracovné nástroje, nasleduje skupina okrás a na treťom mieste sú zbrane (*Kotorová-Jenčová* 2006, 70, 71).

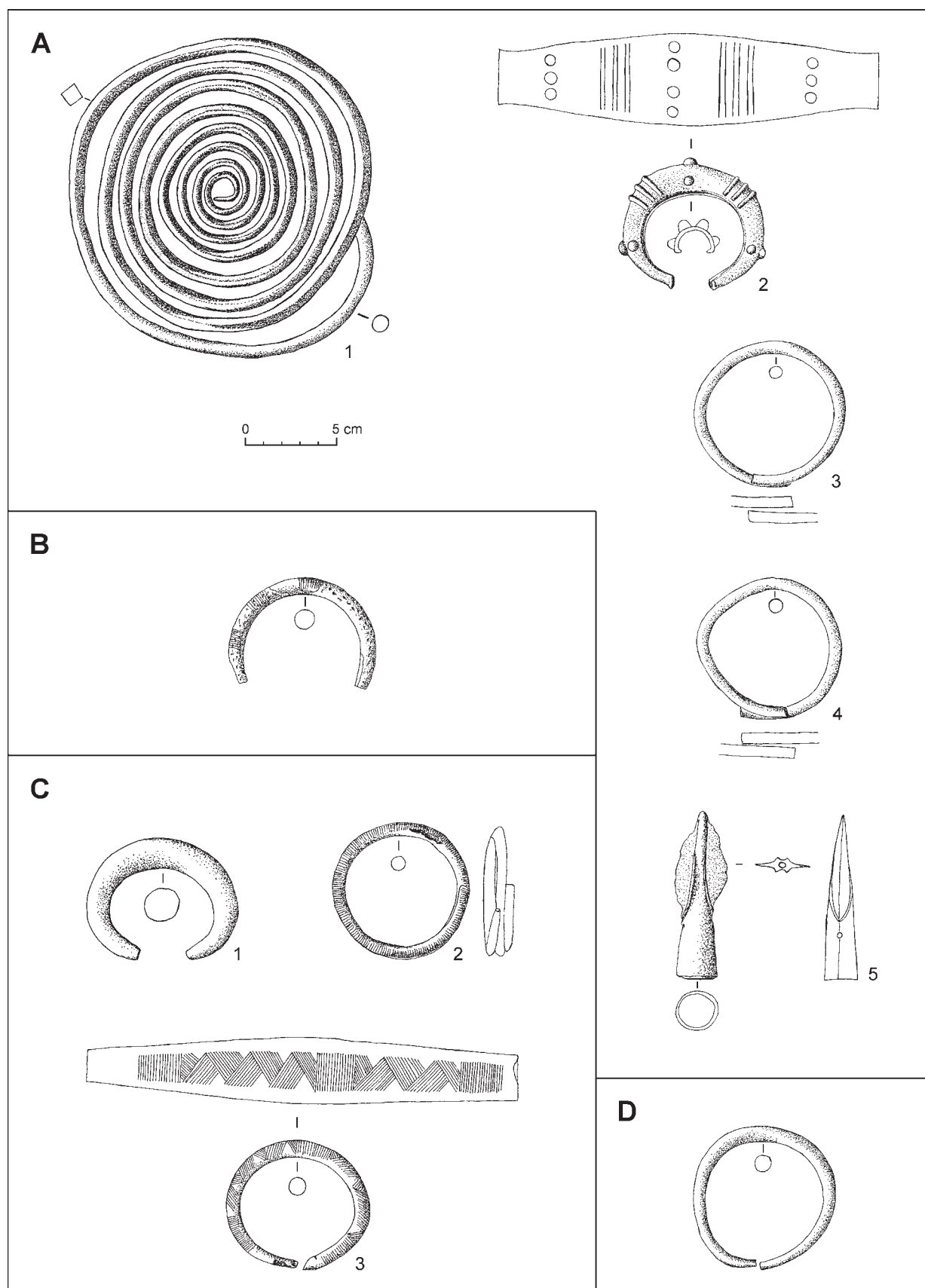
Z hľadiska chronológie, okrem jedného nálezu zo staršej doby bronzovej (tab. IV: C) a niekoľkých artefaktov zo staršej doby železnej (tab. II: A3, 4; IV: A, B4), resp. pravdepodobne zo staršej doby železnej (VI: B: 7, C: 3), všetky ostatné predmety pochádzajú zo strednej až neskorej doby bronzovej. Navyše, medzi nimi dominujú nálezy z obdobia BD a HA1, ako aj také, ktorých existencia by mohla preklenúť viacero chronologických období. V každom prípade, väčšina nálezov zapadá do dvoch vyššie uvedených archeologických kultúr juhovýchodných popolnicových polí: Suciu de Sus a Gáva. Malý počet predmetov z obdobia stupňov BC–BD naznačuje vplyv bronziarstva pilinskej kultúry (obr. 1; tab. II: A1; VI: B8; VII: C; VIII: A3), a dokonca aj mohylových kultúr (tab. I: E2). Samostatne stojí za zmienku neveľká, ale veľmi originálna skupina náramkov v tvare písmena C so zhrubnutými koncami a plastickou ornamentikou (obr. 5; tab. I: D; II: A2), ktorých nálezy sú sústredené na území bývalej Užskej župy (pozri analytiku časť vyššie), práve na hranici kultúry Suciu de Sus so silnými vplyvmi pilinskej kultúry.

Ako sme uviedli vyššie, nálezové okolnosti predmetov zo zbierky T. Lehockého sú takmer vo všetkých prípadoch neznáme alebo neisté. Je zrejmé, že väčšina z nich bola súčasťou depotov. To sa však dá určiť len v niekoľkých prípadoch a len s určitou mierou pravdepodobnosti na základe typologických a chronologických znakov, charakteru patiny a poškodenia. Medzi hodnotenými materiálmi môžu byť takéto depoty, či skôr pravdepodobné celky: z roku 1879 (tab. I: A1–3, 5), 1883 (tab. II: A3, 4), 1888 (tab. II: C1–3), 1890, b1 (tab. III: A1, 2), 1891, b2 (tab. III: A3–7), 1894 (tab. V: C1–5), 1895, b1 (tab. VI: B1, 2), 1895, b2 (tab. VI: B3–6), 1895, d (tab. VI: C1, 2), 1897, c (tab. VII: E1–4). Dominujú tu súbory šperkov (náramkov a nákrčníkov) z období BD–HA1. Ale je tu aj jeden súbor so sekerkami východokarpatského typu z obdobia HA1 (tab. V: C1–5) a jeden, ktorý zahŕňa sekerky a náramky rovnakého obdobia (tab. VII: E1–4).

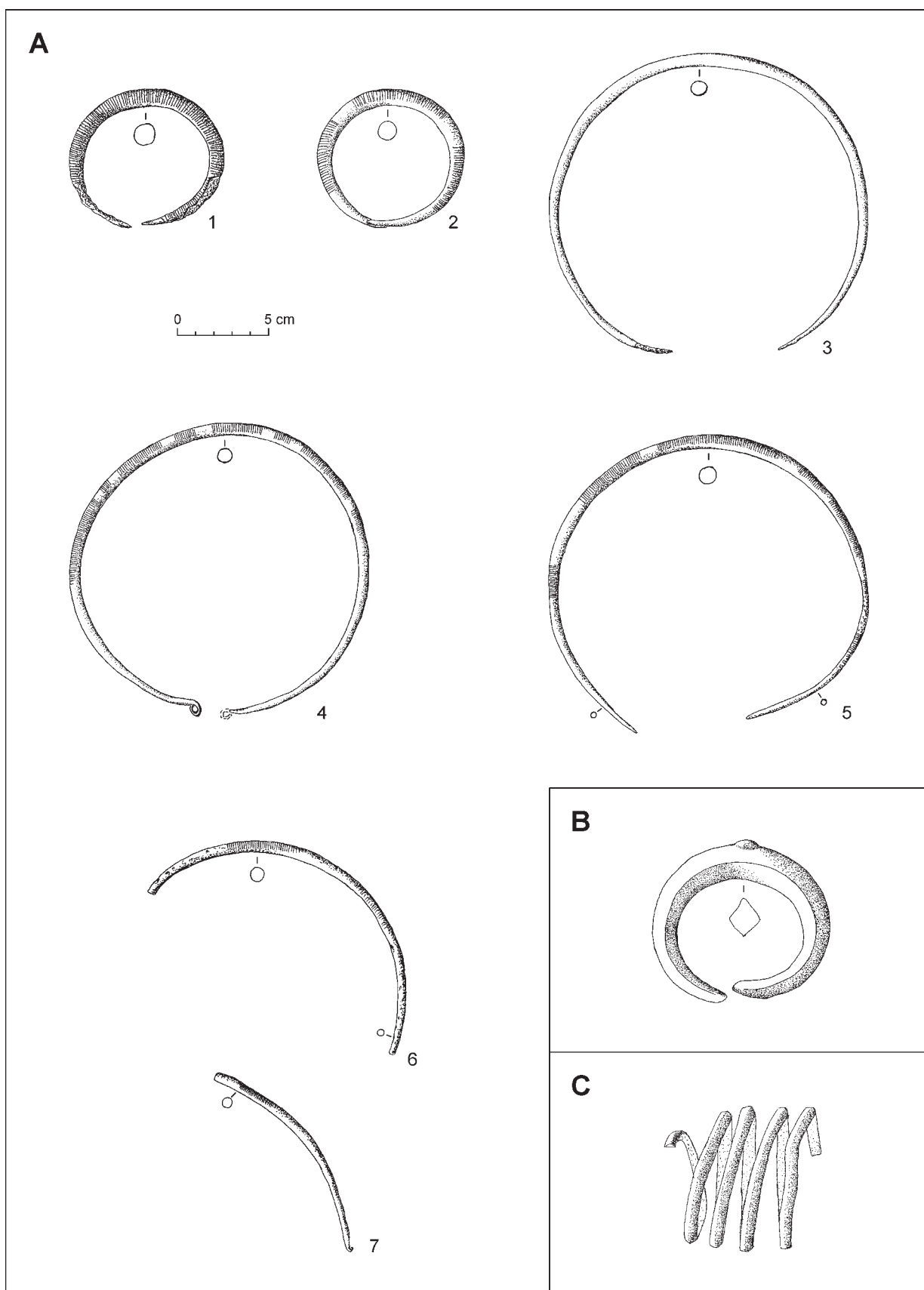
Predmety zo zbierky T. Lehockého, aj keď bez bližšej lokalizácie a nálezových okolností, sa pred nevratnou stratou či zničením zachránili vďaka záujmu a aktivitám tohto vzdelanca a zberateľa z konca 19. a začiatku 20. stor., ktorého rodinné korene sú na Slovensku a ktorý celý profesionálny život prežil na území Ukrajiny. Zámerom príspevku bolo priblížiť časť rozsiahlej Lehockého zbierky v optike súčasnej archeologickej vedy s využitím originálnych záznamov zberateľa a zároveň poukázať na úsilie a výsledky tých, ktorí pre vedu v minulosti zachránili početné fragmenty dávnej histórie a pričínili sa o ich uchovanie pre ďalšie generácie.

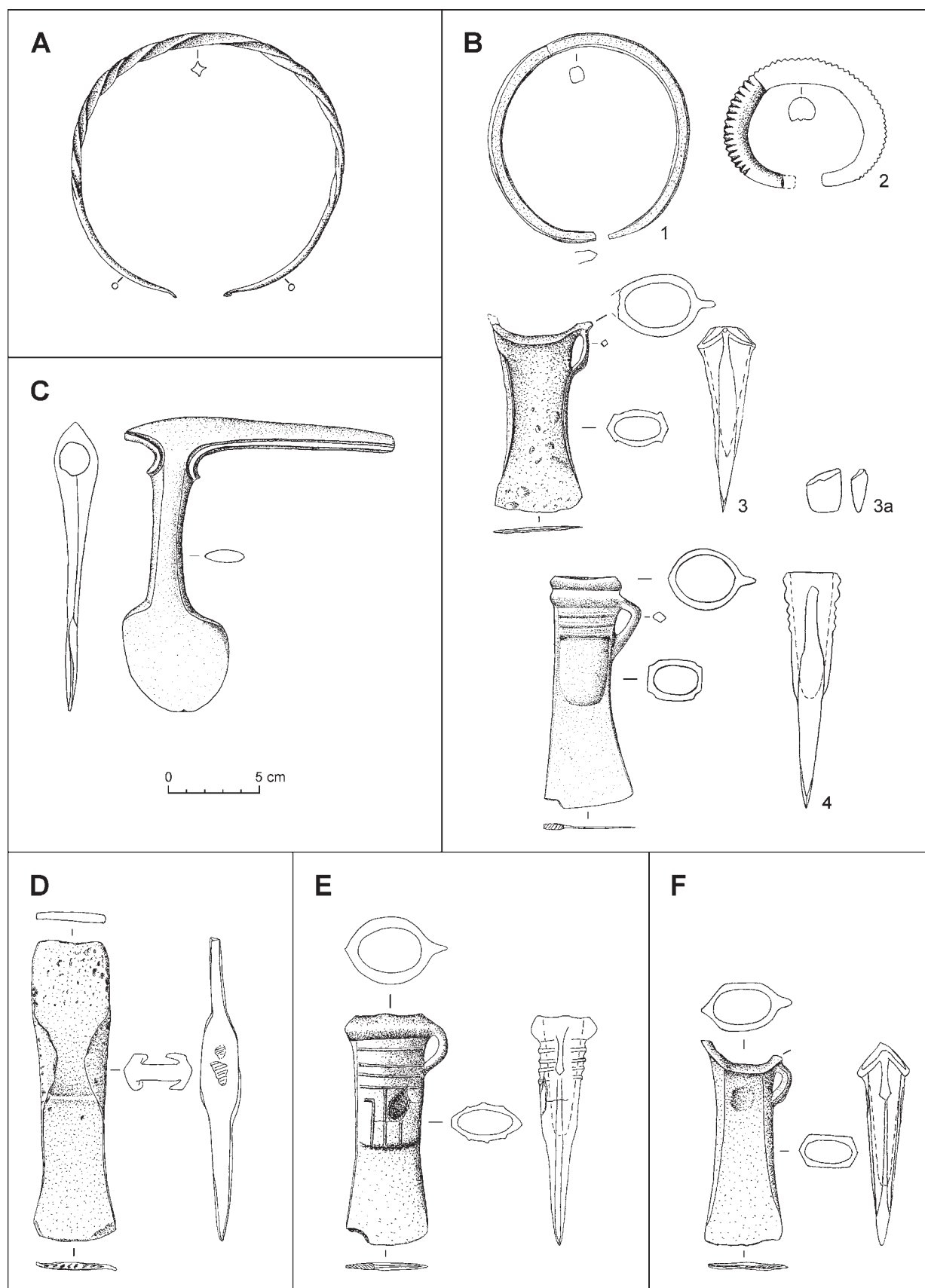
Tab. I. Bývalá Užská župa. Predmety zo zbierky T. Lehockého, získané v r. 1879–1882. Kresba J. V. Kobaľ.

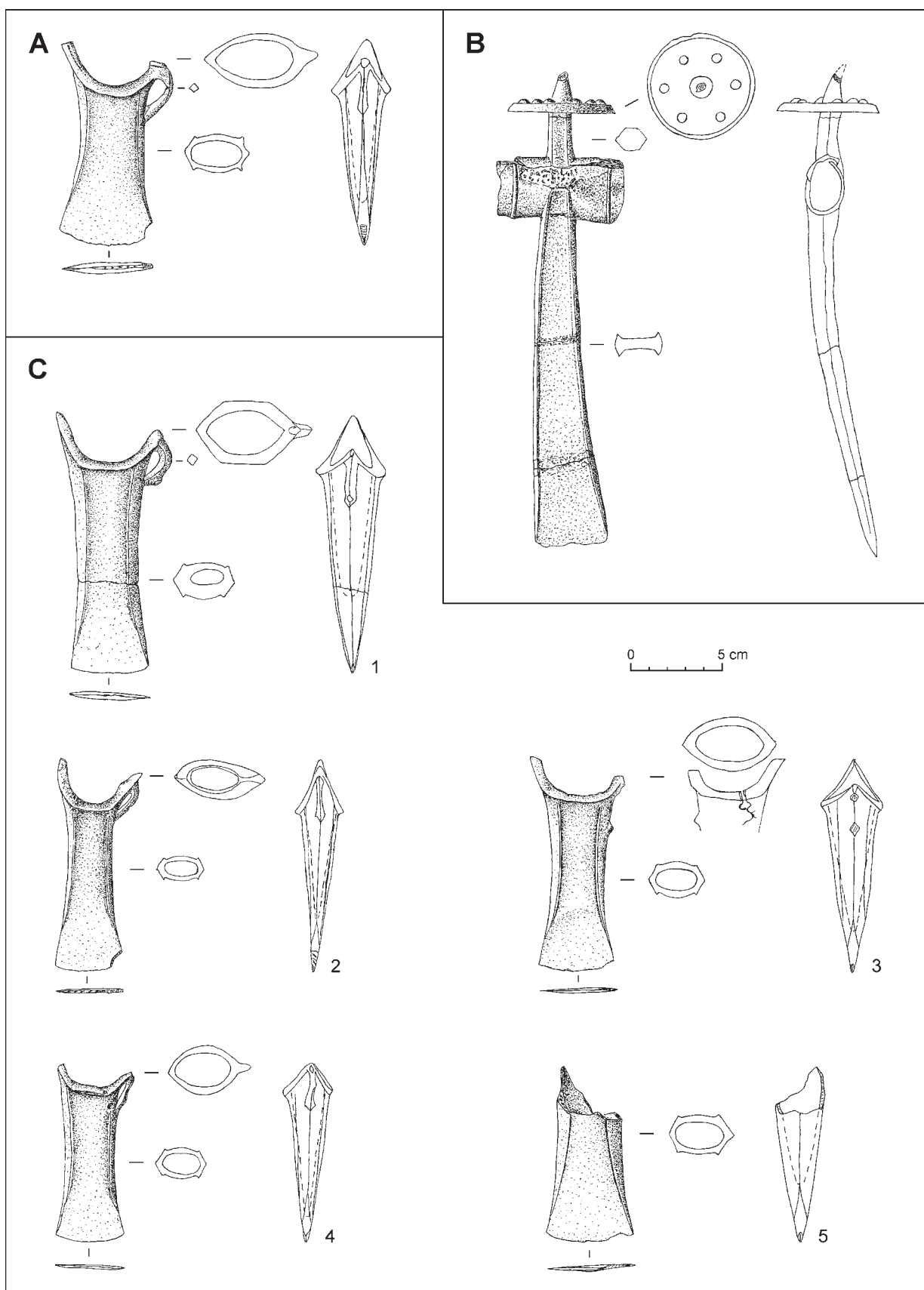
Tab. II. Bývalá Užská župa. Predmety zo zbierky T. Lehockého, získané v r. 1883–1890. Kresba J. V. Kobaľ.

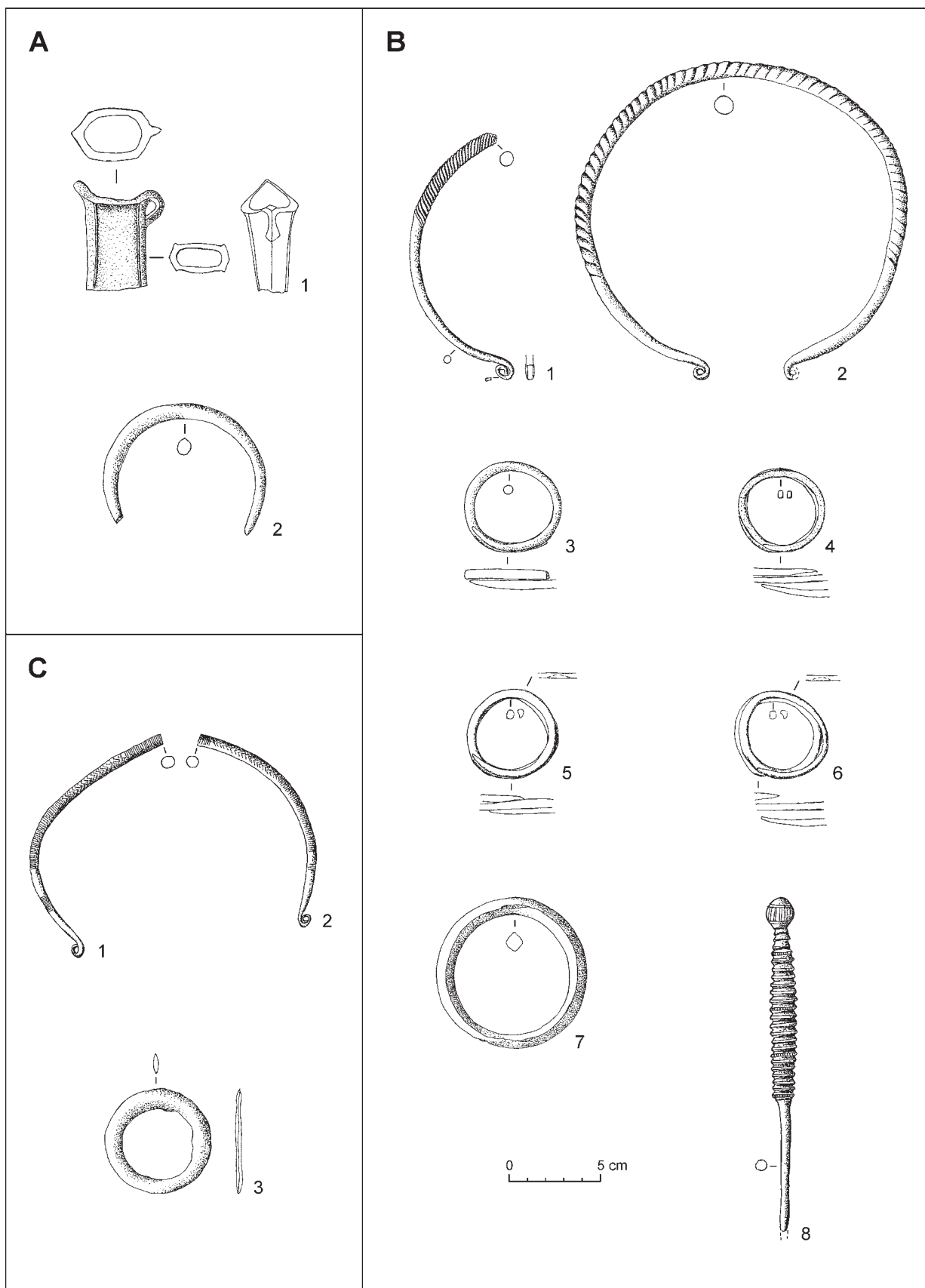
Tab. III. Bývalá Užská župa. Predmety zo zbierky T. Lehockého, získané v r. 1890–1891. Kresba J. V. Kobaľ.

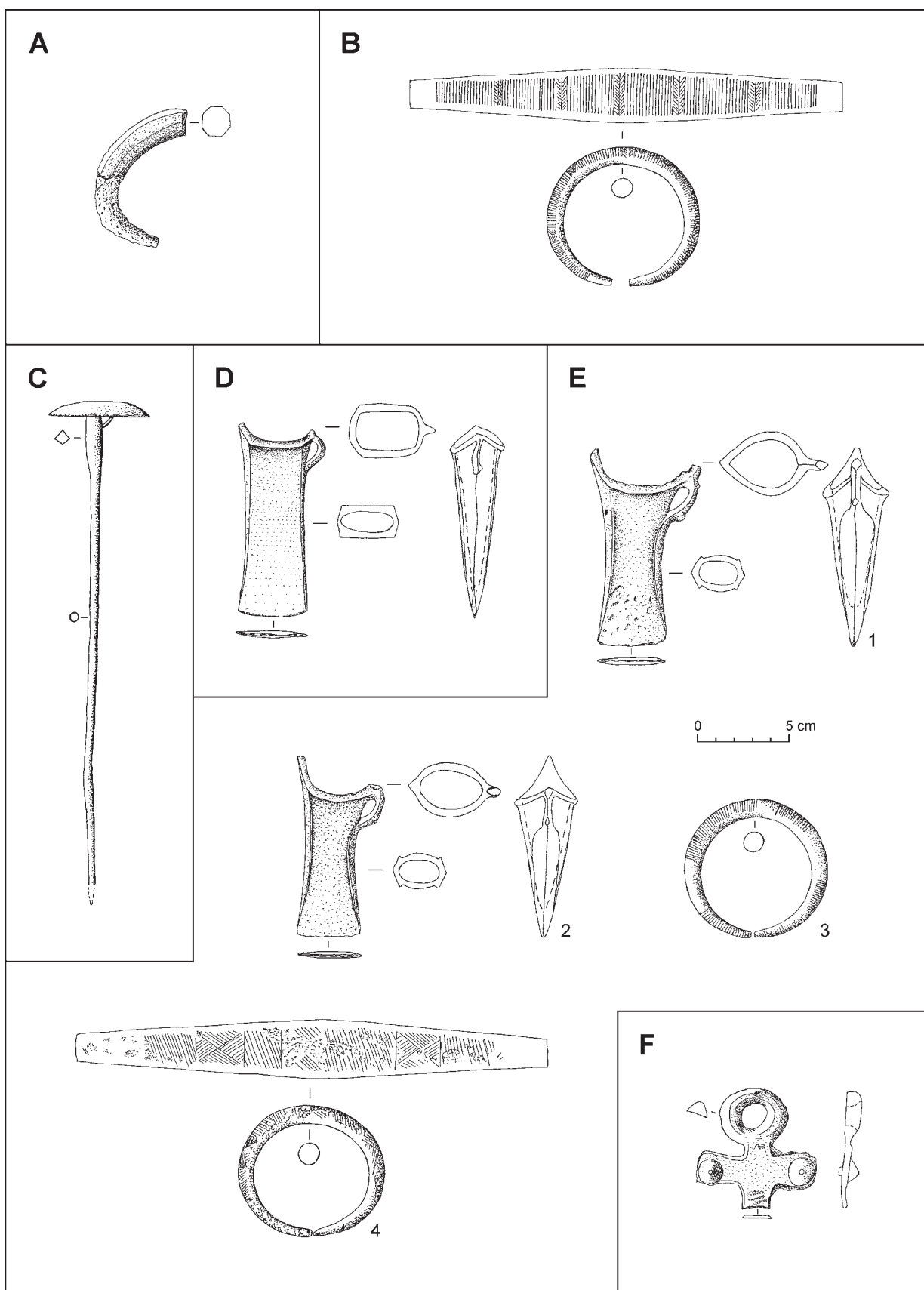
Tab. IV. Bývalá Užská župa. Predmety zo zbierky T. Lehockého, získané v r. 1891–1892. Kresba J. V. Kobal.

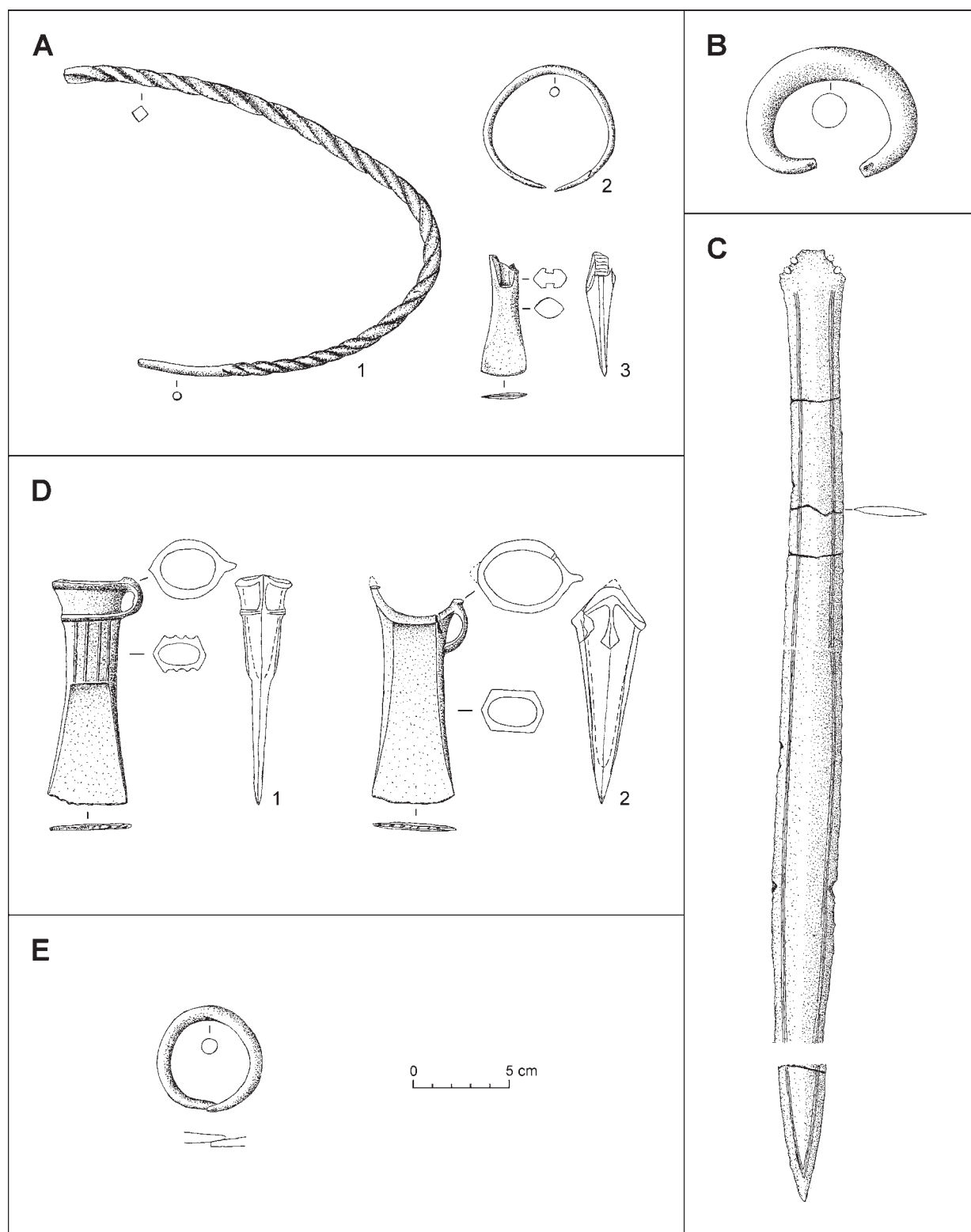
Tab. V. Bývalá Užská župa. Predmety zo zbierky T. Lehockého, získané v r. 1893–1894. Kresba J. V. Kobaľ.

Tab. VI. Bývalá Užská župa. Predmety zo zbierky T. Lehockého, získané v r. 1895. Kresba J. V. Kobaľ.

Tab. VII. Bývalá Užská župa. Predmety zo zbierky T. Lehockého, získané v r. 1896–1897. Kresba J. V. Kobaľ.

Tab. VIII. Bývalá Úžská župa. Predmety zo zbierky T. Lehockého, získané v r. 1898–1905. Kresba J. V. Kobaľ.

LITERATÚRA

- Archaeologiai Értesítő* 1898
Bader 1978
- Balaguri 1968
- Balaguri 2001
Bátora 2018
Bernjakovič 1960
- Bernjakovič 1961
- Bernjakovič 1962
- Blajer 1990
- Blajer 1999
- Blajer 2013
- Chochorowski 1993
- David 2002
- David 2013
- Demeterová 1984
- Dietrich 2021
- Emödi 2011
- Enachiuc 1995
- Engel 1985
- Foltiny 1955
Furmánek 1970
- Furmánek 1973
- Furmánek 1975
Furmánek a i. 2015
- Furmánek/Mitáš/Budaváry 2016
- Gašaj 1982
- Hampel 1886
Hampel 1892
Hampel 1896
Hansen 1994
- Horváthová 2003
- Archaeologiai Értesítő* 18, 1898.
T. Bader: *Epoca bronzului în Nord-Vestul Transilvaniei. Cultura pretracică și tracică*. București 1978.
E. A. Balaguri: Klad bronzových izdelij iz poselenia epochi pozdnej bronzы s. Medvedevcy Mukačevskogo rajona Zakarpatskoj oblasti USSR. *Acta Archaeologia Scientarium Hungaricae* 20, 1968, 149–152.
E. A. Balaguri: *Naselenie Verchnego Potisia v epochu bronzы*. Užhorod 2001.
J. Bátora: *Slovensko v staršej dobe bronzovej*. Bratislava 2018.
K. Bernjakovič: Bronzezeitliche Hortfunde vom rechten Ufergebiet des Oberen Theisstales (Karpatoukraine USSR). *Slovenská archeológia* 8, 1960, 325–392.
K. Bernjakovič: Hromadné nálezy z doby bronzovej z územia na pravom brehu hornej Tisy (Zakarpatská oblasť USSR). *Študijné zvesti AÚ SAV* 4, 1961, 5–108.
K. Bernjakovič: Skarb brązowy z Užhorodu (obw. Zakarpacki USSR). *Acta Archaeologica Carpatica* 4, 1962, 203–219.
W. Blajer: *Skarby z wczesnej epoki brązu na ziemiach polskich*. Prace Komisji Archeologicznej 28. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk – Łódź 1990.
W. Blajer: *Skarby ze starszej i środkowej epoki brązu na ziemiach polskich*. Prace Komisji Archeologicznej 30. Kraków 1999.
W. Blajer: *Młodsza epoka brązu na ziemiach polskich w świetle badań nad skarbami*. Kraków 2013.
J. Chochorowski: *Ekspansja kimmeryjska na tereny Europy Środkowej*. Rozprawy Habilitacyjne. Uniwersytet Jagielloński 260. Kraków 1993.
W. David: *Studien zu Ornamentik und Datierung der bronzezeitlichen Depotfundgruppe Hajdúsámson-Apa-Ighiel-Zajta*. Bibliotheca Musei Apulensis 18. Alba Julia 2002.
W. David: Eine mit Spiralhakenranken verzierte altbronzezeitliche Nackenkammmaxt siebenbürgischen Typs aus Südwestböhmen. Wo wurden die Schafflochhäxte von Typ Apa-Nehoiu hergestellt? In: B. Rezi/R. E. Németh/S. Berecki (ed.): *Bronze Age Crafts and Craftsmen in the Carpathian Basin. Proceedings of the International Colloquium from Târgu Mureș. 5–7 October 2012*. Târgu Mureș 2013, 91–138.
S. Demeterová: Influence de la culture de Suciu de Sus dans la plaine de la Slovaquie orientale. *Slovenská archeológia* 32, 1984, 11–74.
O. Dietrich: *Bronzezeitliche Tüllenbeile aus Rumänien*. Studien zu Chronologie, Chronologie und Hortung. Dissertation. Freien Universität Berlin. Berlin 2021. Dostupné na: <https://refubium.fu-berlin.de/handle/fub188/31025>
J. Emödi: About the so-called “Hand Protectors” of the Bronze Age. In: S. Berecki/R. F. Németh/B. Rezi (ed.): *Bronze Age Rites and Rituals in the Carpathian Basin. Proceedings of the International Colloquium from Târgu Mureș 8–10 October 2010*. Bibliotheca Musei Marisiensis Seria Archaeologica 4. Tîrgu Mureș 2011, 185–188.
V. Enachiuc: Der Bronzefund von Dridu, Kr. Ialomița. In: T. Soroceanu (Hrsg.): *Bronzefunde aus Rumänien*. PAS 10. Berlin 1995, 279–310.
P. Engel: Ung megye településviszonyai és népessége a Zsigmond-korban (Adatok Magyarország középkori demográfiájához). *Századok* 119, 1985, 941–1005.
S. Foltiny: *Zur Chronologie der Bronzezeit des Karpatenbeckens*. Bonn 1955.
V. Furmánek: Hromadný nálež bronzových předmětů v Liptovské Ondrašové. *Slovenská archeológia* 18, 1970, 451–468.
V. Furmánek: Bronzová industrie stredodunajské mohylové kultury na Moravě. *Slovenská archeológia* 21, 1973, 25–145.
V. Furmánek: *Pilinyer Kultur*. *Slovenská archeológia* 25, 1975, 251–173.
V. Furmánek/J. Bátora/O. Ožďáni/V. Mitáš/R. Kujovský/J. Vladár: *Staré Slovensko 4. Doba bronzová*. Archaeologica Slovaca Monographiae. STASLO 4. Nitra 2015.
V. Furmánek/V. Mitáš/V. Budaváry: *Radzovce in der Zeit der Urnenfelderulturen (Katalog des Gräberfeldes)*. Archaeologica Slovaca Monographiae. Catalogi 16. Nitra 2016.
D. Gašaj: Hromadný nálež bronzových predmetov zo Zemplína, okr. Trebišov. *Historica Carpatica* 13, 1982, 273–295.
J. Hampel: *Trouvailles de l'âge de bronze en Hongrie*. Budapest 1886.
J. Hampel: *A bronzkor emlékei Magyarhonban II*. Budapest 1892.
J. Hampel: *A bronzkor emlékei Magyarhonban III*. Budapest 1896.
S. Hansen: *Studien zu den Metalldeponierungen während der älteren Urnenfelderzeit zwischen Rhonetal und Karpatenbecken*. Universitätsforschungen zur Prähistorischen Archäologie 21. Bonn 1994.
E. Horváthová: Sídliisko zo staršej doby bronzovej v Malých Raškovciach. *Východoslovenský pravek* 6, 2003, 63–76.

- Hundt 1986 H.-J. Hundt: Zu einigen vorderasiatischen Schaftlochäxten und ihrem Einfluß auf den donauländischen Guß von Bronzeäxten. *Jahresbericht des Instituts für Vorgeschichte der Universität Frankfurt am Main* 33, 1986, 131–157.
- Jankovich 1931 J. M. Jankovich: *Podkarpatská Rus v prehistorii*. Preklad J. Dušánek. Mukačevo 1931.
- Jankovich 1942 J. Jankovich: A munkácsi Lehoczky-múzeum régészeti ásatásai a cseh megszállás alatt. *Zorja/Hajnal* II/3–4, 1942, 290–303.
- Kacsó 2024 C. Kacsó: Descoperiri de topoare cu disc în Depresiunea Maramureş. In: V. Spinei et al.: *Memoria Antiquitatis XXXIX (2023). In memoriam Dr. Dan Monah (1943–2013)*. Piatra-Neamţ 2024, 113–223.
- Kemenczei 1965 T. Kemenczei: Die Chronologie der Hortfunde vom Typ Rimaszombat. *A Herman Ottó Múzeum Évkönyve* 5, 1965, 106–175.
- Kemenczei 1969 T. Kemenczei: Adatok a Kárpát-medenczei halomsíros kultúra vándorlásának kérdéséhez. *Archaeológiai Értesítő* 95, 1969, 159–187.
- Kemenczei 1984 T. Kemenczei: *Die Spätbronzezeit Nordostungarns*. Archaeologia Hungarica 51. Budapest 1984.
- Kemenczei 1988a T. Kemenczei: Zu den Beziehungen zwischen dem ungarischen Donau-Theißraum und dem NW-Balkan in der Früheisenzeit. *Folia Archaeologica* 39, 1988, 93–113.
- Kemenczei 1988b T. Kemenczei: *Die Schwerter in Ungarn I (Griffplatten-, Griffängel- und Griffzungen-schwerter)*. Prähistorische Bronzefunde IV/6. München 1988.
- Kemenczei 1996 T. Kemenczei: Angaben zur Frage der endbronzezeitlichen Hortfundstufen im Donau-Theißgebiet. *Communicationes Archaeologicae Hungariae* 1996, 1996, 53–92.
- Kemenczei 2005 T. Kemenczei: *Funde ostkarpatlandischen Typs im Karpatenbecken*. Prähistorische Bronzefunde XX/10. Stuttgart 2005.
- Kemenczei 2009 T. Kemenczei: *Studien zu den Denkmälern skytisch geprägter Alföld Gruppe*. Budapest 2009.
- Kobaľ 1992 J. V. Kobaľ: Lužické elementy v archeologických kultúrach koncy bronzového – začala ranneželezného vekov Zakarpattia. In: S. Czopek (red.): *Ziemie polskie we wczesnej epoce żelaza i ich powiązania z innymi terenami. Materiały z konferencji Rzeszów, 17–20. 09. 1991*. Rzeszów 1992, 175–182.
- Kobaľ 1993–1994 J. V. Kobaľ: Kultura przeworska na Ukrainie Zakarpaciej. *Wiadomości Archeologiczne* 53/2, 1993–1994, 31–56.
- Kobaľ 1995 J. V. Kobaľ: Do pytanii pro zviazky Karpatskoho basejnu z Pivničnym Pryčornomiam v epochu piznoi bronzы. In: J. Kobaľ/I. Popovyč/M. Potuśniak (red.): *Problemy arkheologii Schidnykh Karpat*. Užhorod 1995, 78–86.
- Kobaľ 1997 J. V. Kobaľ: Der Depotfund von Chudľovo (Kr. Uschgorod, Transkarpatien, Ukraine). *A nyíregyházi Jós András Múzeum Évkönyve* 39–40, 1997, 33–53.
- Kobaľ 2000 J. V. Kobaľ: *Bronzezeitliche Depotfunde aus Transkarpatien (Ukraine)*. Prähistorische Bronzefunde XX/4. Stuttgart 2000.
- Kobaľ 2002 J. V. Kobaľ: Skarb bransletiv doby bronzы iz sela Bene. *Naukovyi zbirnyk Zakarpatskoho kraєznavchoho muzeiu* 5. Užhorod 2002, 172–184.
- Kobaľ 2005 J. V. Kobaľ: Bronzezeitliche Metallfunde aus der Sammlung des Transkarpatischen Heimatkundemuseums (Užgorod, Ukraine). In: T. Soroceanu (Hrsg.): *Bronzefunde aus Rumänien II. Beiträge zur Veröffentlichung und Deutung bronze- und älterhallstattzeitlicher Metallfunde in europäischem Zusammenhang – Descoperiri de bronzuri din România. II. Contribuții la publicarea și interpretarea descoperirilor de metal din epoca bronzului și din prima vârstă a fierului în context european*. Biblioteca Muzeului Bistrița Seria Historica 11. Bistrița – Cluj – Napoca 2005, 245–263.
- Kobaľ 2006 J. V. Kobaľ: Bronzovi kazany u verkhivach Dnistra. *Materialy i doslidzhennia z archeologii Prikarpatia i Volyni* 10, 2006, 192–199.
- Kobaľ 2020 J. V. Kobaľ: *U dolyni drevnoho Uha*. Užhorod 2020.
- Kobaľ 2021 J. V. Kobaľ: Some remarks on the typology of Bronze Age disc-butted axes in light of a bronze hoard and an axe variant. *Communicationes Archaeologicae Hungariae* 2021, 2023, 9–20.
DOI: <https://doi.org/10.54640/CAH.2021.9>
- Kobaľ/Kotorová Jenčová 2025 J. V. Kobaľ/M. Kotorová Jenčová: Archeologické nálezy z doby bronzovej z územia Slovenska v zbierke Teodora Lehockého. *Študijné zvesti AÚ SAV* 72, 2025, 147–165.
DOI: <https://doi.org/10.31577/szausav.2025.72.7>
- Kobály 2004 J. Kobály: *Magyarországi régészeti emlékek ukránai közgyűjteményekben*. Ungvár 2004.
- Kotorová-Jenčová 2010 M. Kotorová-Jenčová: Slovenské horné Pótišie v mladšej a neskoršej dobe bronzovej. Súčasný stav výskumu a perspektívy. In: V. Furmányek/E. Miroššayová (ed.): *Popolnicové polia a doba halštatská*. Archaeologica Slovaca Monographiae. Communicationes 11. Nitra 2010, 173–191.

- Kotorová-Jenčová 2012 M. Kotorová-Jenčová: Depot bronzových náramkov. In: J. Hunka/M. Kotorová-Jenčová/P. Šafranko: *Žalobínske poklady – The treasures from Žalobín*. Hanušovce nad Topľou 2012, 7–23.
- Kusnierz 1998 J. Kusnierz: *Die Beilen in Polen III (Tüllenbeile)*. Prähistorische Bronzefunde IX/21. Stuttgart 1998.
- Lehoczky 1891 T. Lehoczky: Ung- és Beregmegyei régiségek. *Archaeológiai Értesítő* 9, 1891, 141–145.
- Lehoczky 1892a T. Lehoczky: Adatok hazánk archaeológiájához különös tekintettel Bereg megyére és környékére I. Munkács 1892.
- Lehoczky 1892b T. Lehoczky: Ungmegyei leletek. *Archaeológiai Értesítő* 12, 1892, 245–252.
- Lehoczky 1893 T. Lehoczky: Ungmegyei régiségekről. *Archaeológiai Értesítő* 13, 1893, 442, 443.
- Lehoczky 1894 T. Lehoczky: Ungmegyei bronztárgyak. *Archaeológiai Értesítő* 14, 1894, 447.
- Lehoczky 1895 T. Lehoczky: Ung-, Borsod- és Beregmegyei régiségleletekről. *Archaeológiai Értesítő* 15, 420–426.
- Lehoczky 1905 T. Lehoczky: Újjabban előkerült bronzkori leletek. *Archaeológiai Értesítő* 25, 1905, 424–428.
- Lehoczky 1910 T. Lehoczky: Bereg – és Ungmegyei leletek a bronzkorból. *Archaeológiai Értesítő* 30, 1910, 255–262.
- Lehoczky 1912 T. Lehoczky: Adatok hazánk archaeológiájához, különös tekintettel Bereg megyére és környékére II. Munkács 1912.
- Lessek 1922 F. Lessek: *Pravek Podkarpatskoj Rusi. Epoque primitive de la Russie Subcarpatique*. Preložil Ju. Rivaj. Užhorod 1922.
- Makarová/Harčár 2022 E. Makarová/P. Harčár: Depot z mladšej až neskorej doby bronzovej zo Stakčína. *Zborník SNM* 116. *Archeológia* 32, 2022, 57–70.
- Mayer 1977 E. Mayer: *Die Äxte und Beile in Österreich*. Prähistorische Bronzefunde IX/9. München 1977.
- von Merhart 1952 G. von Merhart: Studien über einige Gattungen von Bronzegefäßen. *Festschrift des Römisch-Germanischen Zentralmuseums in Mainz, zur Feier seines hundertjährigen Bestehens* 1, 1952, 1–71.
- Mitrevski 2007 D. Mitrevski: Pogrebuвання na svešteničkite vo železno vreme vo Makedonija. In: M. Blečić/M. Črešnar/B. Hänsel/A. Hellmuth/E. Kaiser/C. Metzner-Nebelsick (ured.): *Scripta praehistorica in honorem Biba Teržan*. Situla 44. Ljubljana 2007, 563–582.
- Mozsolics 1967 A. Mozsolics: *Bronzefunde des Karpatenbeckens. Depotfundhorizonte von Hajdusámson und Kosziderpadlás*. Budapest 1967.
- Mozsolics 1973 A. Mozsolics: *Bronze- und Goldfunde des Karpatenbeckens. Depotfundhorizonte von Forró und Ópályi*. Budapest 1973.
- Mozsolics 1985 A. Mozsolics: *Bronzefunde aus Ungarn. Depotfundhorizonte Aranyos, Kurd und Gyermely*. Budapest 1985.
- Mozsolics/Schalk 2000 A. Mozsolics/E. Schalk: *Bronzefunde aus Ungarn. Depotfundhorizonte Hajdúböszörmény, Románd und Bükkzentlászló*. Kiel 2000.
- Mörtz 2012 T. Mörtz: From Zero to Hero – Ein Beitrag zur Reconstruction spätbronzezeitlicher Waffengarnituren. In: I. Heske/B. Horejs (Hrsg.): *Bronzezeitliche Identitäten und Objekte. Beiträge aus den Sitzungen der AG Bronzezeit auf der 80. Tagung des WSA in Nürnberg 2010 und dem 7. Deutschen Archäologiekongress in Bremen 2011*. Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie 221. Bonn 2012, 161–190.
- Novotná 1970a M. Novotná: *Die Äxte und Beile in der Slowakei*. Prähistorische Bronzefunde IX/3. München 1970.
- Novotná 1970b M. Novotná: *Die Bronzehortfunde in der Slowakei. Spätbronzezeit*. Bratislava 1970.
- Novotná 1980 M. Novotná: *Die Nadeln in der Slowakei*. Prähistorische Bronzefunde XIII/6. München 1980.
- Novotná 1984 M. Novotná: *Halsringe und Diademe in der Slowakei*. Prähistorische Bronzefunde XI/4. München 1984.
- Novotná 1996 M. Novotná: Ein weiterer Hortfund aus der Gemeinde Gemer. In: T. Kovács (Hrsg.): *Studien zur Metallindustrie im Karpatenbecken und den benachbarten Regionen. Festschrift für Amália Mozsolics zum 85. Geburtstag*. Budapest 1996, 163–173.
- Ožďáni 1992 O. Ožďáni: Nálezy z doby bronzovej z Piešťan. *Slovenská archeológia* 40, 1992, 205–211.
- Pare 1998 Chr. Pare: Beiträge zum Übergang von der Bronze- zur Eisenzeit in Mitteleuropa. Teil I. Grundzüge der Chronologie im östlichen Mitteleuropa (11.– 8. Jahrhundert v. Chr.). *Jahrbuch des Römisch-Germanischen Zentralmuseum Mainz* 45, 1998, 393–433.
- DOI: <https://doi.org/10.11588/jrgzm.1998.1.44408>
- Patay 1990 P. Patay: *Die Bronzegefäße in Ungarn*. Prähistorische Bronzefunde II/10. München 1990.

- Patay 1995 P. Patay: Die Miniaturbronzen der Pilinyer Kultur. In: A. Jockenhövel/H. Müller-Karpe (Hrsg.): *Festschrift für Hermann Müller-Karpe zum 70. Geburtstag*. Bonn 1995, 103–108.
- Petrescu-Dîmbovița 1998 M. Petrescu-Dîmbovița: *Der Arm- und Beinschmuck in Rumänien*. Prähistorische Bronzefunde X/4. Stuttgart 1998.
- Popovich 1999 I. Popovich: Study of the Early Iron Age sites in the Transcarpathian Region. *A Jóna András Múzeum Évkönyve* 41, 1999, 137–159.
- Popovich 2002 I. Popovich: A multilevel settlement at village Baraninca/Baranya in the Transcarpathian Region. *A Jóna András Múzeum Évkönyve* 44, 2002, 57–93.
- Salaš 2005 M. Salaš: *Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku. I. Text*. Brno 2005.
- Schumacher-Matthäus 1985 G. Schumacher-Matthäus: *Studien zu bronzezeitlichen Schmucktrachten im Karpatenbecken. Ein Beitrag zur Deutung der Hortfunde im Karpatenbecken*. Marburger Studien zur Vor- und Frühgeschichte 6. Mainz 1985.
- Soroceanu 1995 T. Soroceanu: Der Bronzefund von Girbau, Kr. Cluj. In: T. Soroceanu (Hrsg.): *Bronzefunde aus Rumänien*. PAS 10. Berlin 1995, 197–211.
- Soroceanu 2008 T. Soroceanu: *Die vorskythenzeitlichen Metallgefäße im Gebiet des heutigen Rumänien – Vasele de metal prescitate de pe actualul teritoriu al României*. Bronzefunde aus Rumänien – Descoperiri de bronzuri din România 3. Cluj-Napoca 2008.
- Szabó 1994 J. J. Szabó: Bronzkori nyelthátos bronz balták Battonáról. In: G. Lőrinczy (Szerk.): *A kőkortól a középkorig*. Szeged 1994, 191–199.
- Szabó 1999 J. J. Szabó: *Früh- und mittelbronzezeitliche Gräberfelder von Battonya*. Inventaria Praehistorica Hungariae 8. Budapest 1999.
- Szova-Gmitrov 1943 P. Szova-Gmitrov: *Ungvár őskora*. Ungvár 1943.
- Tarbay 2014 J. G. Tarbay: The Central-European "spiral arm-guard". Notes on the Bronze Age asymmetrical Arm-and Anklets. *Communicationes Archaeologicae Hungariae* 2014, 2014, 71–106.
DOI: <https://doi.org/10.54640/CAH.2014.71>
- Tarbay 2019 J. G. Tarbay: On selection in „common hoards”. The Szajla hoard and some related finds from Late Bronze Age Carpathian Basin. In: M. S. Przybyla/K. Dziegielewska (red.): *Chasing Bronze Age rainbows. Studies on hoards and related phenomena in pre-historic Europe in honour of Wojciech Blajer*. Prace Archeologiczne 69. Studies. Kraków 2019, 273–347.
- Uličný 1995 F. Uličný: *Dejiny osídlenia Užskej župy*. Prešov 1995.
- Vulpe 1970 A. Vulpe: *Die Äxte und Beile in Rumänien I*. Prähistorische Bronzefunde IX/2. München 1970.
- Vulpe 1975 A. Vulpe: *Die Äxte und Beile in Rumänien II*. Prähistorische Bronzefunde IX/5. München 1975.
- Żurowski 1949 K. Żurowski: Zabytki brązowe z młodszej epoki brązu i wczesnego okresu żelaza z dorzecza górnego Dniestru. *Przegląd Archeologiczny* 8/2, 1949, 155–215.

NEPUBLIKOVANÉ ZDROJE

- Kotorová-Jenčová 2006 M. Kotorová-Jenčová: *Popolnicové polia v slovenskom Hornom Potisí*. Dizertačná práca. Archeologický ústav SAV. Nitra 2006.
- Lehoczky 1860–1894 T. Lehoczky: *Régészeti jegyzeteim. I kötet*. Rukopis. Zakarpatské regionálne vlastivedné múzeum pomenované po T. Lehoczkom v Užhorode, Arch. č. 143.
- Lehoczky 1894–1899 T. Lehoczky: *Régészeti jegyzeteim. II kötet*. Rukopis. Zakarpatské regionálne vlastivedné múzeum pomenované po T. Lehoczkom v Užhorode, Arch. č. 144.
- Lehoczky 1899–1909 T. Lehoczky: *Régészeti jegyzeteim. III kötet*. Rukopis. Zakarpatské regionálne vlastivedné múzeum pomenované po T. Lehoczkom v Užhorode, Arch. č. 145.

Bronze Objects from the Territory of the Former Uh County in the Collection of Teodor Lehocký

Josyp V. Kobaľ – Mária Kotorová Jenčová

Summary

The paper presents a catalogue and evaluation of bronze objects from the collection of T. Lehocký, which originate from the territory of the former Uh County. Today, this territory is part of three countries – Slovakia (about a third of the former county), Ukraine (about two thirds) and a small part of Hungary. T. Lehocký was a collector who lived in Mukachevo and in his time owned the largest private collection of antiquities in the former Austria-Hungary.

Of the 107 described items, 32 were included in the collection of T. Lehocký in the years 1879–1888, 68 in the years 1890–1899 and 7 items in the years 1900–1909. The vast majority of them come from the Bronze Age and a small number (5–7 items) can be attributed to the Early Iron Age. Three items are not chronologically classified. In terms of their functional affiliation, 14 can be attributed to weapons and equipment, 25 to working tools, 61 to jewelry, three to vessels, two probably to horse bridle parts and two are functionally undetermined.

In the group of weapons, the chronologically oldest is the axehammer of the Battonya type (Pl. IV: C). Furthermore, this group contains two disc-butted axes (Pl. I: C; V: B), a small spearhead (Pl. II: A5), a sword with a tongue-shaped handle (Pl. VIII: C), and two palstaves (Pl. IV: D; VIII: A3). In the group of equipment, we include three protecting spiral armrings (Fig. 1) and a fragment of an asymmetrical spiral arm-guard (Pl. II: A1).

The group of working tools in the T. Lehocký collection is relatively extensive thanks to the numerous finds (24) of socketed axes (Pl. I: B; IV: B3, 3a, 4, E, F; V: A, C1–5; VI: A; VII: D, E1, 2; VIII: D1, 2). In addition to axes, this group also includes a sickle, known only from the description.

There are 61 objects in the category of ornaments and functional jewelry. These are body ornaments and parts of clothing. Among the body ornaments are 12 neck rings (Pl. III: A3–7; IV: A; VI: B1, 2), 22 bracelets (Pl. I: A1–3, E1, 2, D; II: A2–4, B, C1–3, D; III: A1, 2, B; IV: B2; VI: A2; VII: A1, B, E3, 4; VIII: A2, B, E), a small diameter spiral (Pl. I: A5), an anklet (Pl. IV: B1) and four identical rings in several windings (Pl. VI: B3–6). The clothing parts are represented by two clothing pins (Pl. VI: B8; VII: C).

The last two groups of objects in the Lehocký collection are represented by probably parts of a horse harness (Pl. VI: B7, C3) and fragments of bronze vessels (Pl. VII: F; VIII: A1).

From the point of view of chronology, except for one find from the Early Bronze Age (Pl. IV: C) and several objects from the Early Iron Age (Pl. II: A2–4; IV: A, B4) or probably from the Early Iron Age (Pl. VI: B7, C3), all other objects come from the Late Bronze Age. Moreover, among the latter, finds from the BD and HA1 periods dominate, as well as those whose existence could span several chronological periods. In any case, most of the products fit into two archaeological cultures: Suci de Sus and Gáva. The small number of finds from the BC–BD phases indicate the influence of Pílin culture (Fig. 1; Pl. II: A1; VI: B8; VII: C; VIII: A3), and even of the Tumulus cultures (Pl. I: E2).

The circumstances of the discovery of the objects from the T. Lehocký collection are almost always unknown or uncertain. It is clear that most of them were part of depots. Among the hypothetical depots, jewelry complexes dominate (Pl. I: A1–3, 5; II: A3, 4, C1–3; III: A1, 2, 3–7; VI: B1, 2, 3–6, C1, 2) from the BD–HA1 phase. But there is also one collection with socketed axes of the East Carpathian type from the HA1 period (Pl. V: C1–5) and one that includes axes and bracelets of the same period (Pl. VII: E1–4).

Fig. 1. The former Uh County. The spiral armrings. Photo from the archive of K. Bernjakovič. Whithou scale.

Fig. 2. The set of wire objects. Photo from the archive of K. Bernjakovič.

Fig. 3. The set of wire objects. Photo from the archive of K. Bernjakovič.

Fig. 4. The former Uh County. Miniature bronze vessel in the shape of an amphora with two handles. Source: *Lehoczky 1899–1909*, 169.

Fig. 5. “Uh or Bereg” County. The bracelet. Source: Hungarian National Museum in Budapest (inv. no. 32.1952.64). Drawing J. V. Kobaľ.

Fig. 6. Uh County on a historical map. Source: https://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%B4bor:Ung_county_map.jpg

Pl. I. The former Uh County. Objects from the collection of T. Lehocký, acquired in 1879–1882. Drawing J. V. Kobaľ.

Pl. II. The former Uh County. Objects from the collection of T. Lehocký, acquired in 1883–1890. Drawing J. V. Kobaľ.

Pl. III. The former Uh County. Objects from the collection of T. Lehocký, acquired in 1890–1891. Drawing J. V. Kobaľ.

Pl. IV. The former Uh County. Objects from the collection of T. Lehocký, acquired in 1891–1892. Drawing J. V. Kobaľ.

Pl. V. The former Uh County. Objects from the collection of T. Lehocký, acquired in 1893–1894. Drawing J. V. Kobaľ.

Pl. VI. The former Uh County. Objects from the collection of T. Lehocký, acquired in 1895. Drawing J. V. Kobaľ.

Pl. VII. The former Uh County. Objects from the collection of T. Lehocký, acquired in 1896–1897. Drawing J. V. Kobaľ.

Pl. VIII. The former Uh County. Objects from the collection of T. Lehocký, acquired in 1898–1905. Drawing J. V. Kobaľ.

Translated by authors

PhDr. Josyp V. Kobaľ
Naukovo-doslidnyj centr “Rjativna archeolohična služba”
Instytutu archeolohiji NAN Ukrajinj
V. Vynnyčenska 24
UA – 790 08 Lviv
kaisokj@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-3107-6449>

PhDr. Mária Kotorová Jenčová, PhD.
Archeologický ústav SAV, v. v. i.
Akademická 2
SK – 949 21 Nitra
kotorova.m3@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0006-5049-2914>